

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 195

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

IX METAI

KOMPROMISO KELIAS

(F. Mauriac "Gyvačių lizdo"
pasirodymo proga)

Jeigu sekant šių dienų vaizduojamąjį meną, negalima jame rasti vietos vadinamajam bažnytiniam menui, jeigu Matisse, Rouault, Léger ir kitų pastangos permesti lieptą per tą begalinę prarają, kuri susidarė tarp šuoliais nubėgusių, platų naujų vaizdavimo priemonių diapozoną atskleidusių, modernistų ir vis dar iš renesanso kiauto nebeišsikrapštančių bažnytinio meno puoselėtojų, nedavė laukiamų vaisių, tai literatūroje per panašią prarają gana įmanomą tiltą tariasi pastatę du prancūzų raštinijos šulai — Paul Claudel ir François Mauriac. Jų abiejų kelias tuo labiau įdomus, kad šandien daug kur laikomasi nuomonės, jog išliekant pilnu kataliku, pasidaryti pripažintu rašytoju yra taip pat neįmanoma, kaip laikantis celibato, išgyventi meilės palaimą.

Nežiūrint, tačiau, to, tiedu rašytojai yra savotiškai populiarūs, gana plačiai skaitomi ir komentuojami, kaip komentuojami ir kiti, daugiau visuomeninio pobūdžio, ypač socialinėje srityje besireiškiantieji, Prancūzijos katalikų gestai, kuriais norima sudaryti iliuziją apie katalikybės pilnatvę ir pažangumą.

Neliečiant Claudel, kuris laikomas griežtu dogmatiku, vertinančiu meno kūrinį tik tiek, kiek jis pasitarnauja katalikų bažnyčios nusakytai gėrio sąvokai (įsidėmėtiną jo pastabą apie André Gide, kurį jis pavadino įsikūnijusiu velniu) ir kurio atgyventą simboliką bei misticizmą atperka tik puikus stilius ir figūrinės priemonės, norisi sustoti ties daug laisvesniu ir į platesnį kompromisą besileidžiančiu Mauriac, tuo labiau, kad vieną vertingesnių jo knygų, būtent "Gyvačių lizdą" Jurgio Griškos vertime neseniai lietuvių visuomenei pateikė Gabijos leidykla.

Nežiūrint savo nedviprasmiško angažamento katalikų bažnyčiai, nežiūrint katalikybės pavertimo savo kūryboje išeities tašku, kuris jeigu ir ne visur išėina psichologiškai pateisinamas, tai bent aiškiai apsprendžia beveik visų jo knygų galutines išvadas, Mauriac yra tuo pateisinamas, jog jis sugeba daugiau ar mažiau išvengti tos įkyrios didaktikos ir lengvai pastebimos tendencijos, kurios dirbtinumas neleistinai žeidžia skaitytoją, pavyzdžiui, kad ir mūsų katalikų rašytojus sekant. Jo personažai nėra skirstomi į bloguosius ir geruosius, nėra štampos, kuriuo paprastai tos rūšies literatūroje pabrėžiamas skirtumas tarp velnio ir Dievo, jeigu nelaikyti štampos jo pamėgimo pasirinkti personažais ir tuo pačiu atversti į katalikybę visokius iškrypėlius ir "nuodeminguosius" žmones, kurių juslinė prigimtis yra tokia stipri, kad dažnai intelektą nustelbia aistra bei natūralus palinkimas į "blogį"; ir jeigu nelaikyti štampos jo pastangų savotiškai užgniaužti savo personažų apsisprendimo laisvę, "gerų darbų" ir "atsivertimų" nuopelnus priskiriant ne jiems patiems, bet Dievo malonei arba tik atsitiktinai susidėsčiusioms aplinkybėms.

Dėl personažų pasirinkimo Mauriac'ą tam tikra prasme galima laikyti sukonkretintu ir tuo pačiu suvulgarintu šių dienų Dostojevskiu, kuris ir tamsiausioje sieloje stengiasi įžiūrėti šviesos sėklą, šį kartą sutapatybindamas ją su ilgesiu paklusti katalikų Dievui.

PETRAS KIAULĖNAS — Portretas

"Gyvačių lizdo" pratarinėje, prieš pateikdamas skaitytojui inteligencijos prasmę, savotiško nevykėlio, bet praktiško ir gudraus senio, kuris keršydamas nekenčiamiesiems palikuonims, stengiasi nepalikti jiems per savo ilgą gyvenimą sukrautų milijonų, užrašus, knygos pratarinėje autorius savo herojų taip apibūdina: "Ne, tas šykštuolis brangi ne pinigais, tas patrakėlis buvo ištroškęs ne keršto. Tikrąjį meilės objektą jūs pažinsit tada, jei turėsit jėgų ir drąsos tą žmogų išklausyti iki paskutiniojo jo prisipažinimo, kurį nutraukia mirtis..."

Knygos gale tas prisipažinimas paaiškėja, kai senis miršta, nespėjęs savo užrašuose, kurie pradeda testamentiniu keršto laišku žmonai, o pastarajai mirus anksčiau už vyrą, baigiami dienoraščiu, pažymėti, kad tos meilės, kuri jam teikia ramybę, kuri jį sutaiko su šeima ir verčia prisipažinti prie gyvenime padarytų klaidų, vardas yra Dievas ir, kai iš vėlesnio jo palikonių susirašinėjimo sužinome, kad senis paskutiniu laiku buvo porą kartų susitikęs su klebonu, atseit, susitaikė su bažnyčia.

Norėdamas prieš mirtį autorius padaryti senį "visiškai švariu" jis panaudoja tipiškai mauriacišką triuką, kurį aš anksčiau apibūdinau "atsivertimų" ir "gerų darbų" nuopelnų priskyrimu pašaliniais veiksniams — aplinkybėms arba Dievo malonei. Šį kartą reikalas eina apie senio atsivertimą savo jaunystės klaidai — nelegaliam sūnui Robertui. Nors senis vyksta į Paryžių ieškoti Roberto ne teisingumo, sąžinės, ar gailės vedamas, bet norėdamas atiduoti savo palikimą bet kam, kad tik jis neatitektų šeimai, tačiau aplinkybės lemia taip, kad jis paskiria Robertui, palyginti, mažą rentą ir tuo pačiu, pagal katalikų bažnyčios atsivertimo supratimą, formaliai atsilygina Robertui. "Justice est fait" ir autorius savo herojų leidžia mirti, pilnoje ramybėje, tuo labiau, kad senis atnaujina santykius su bažnyčia.

bet nebetektų čia kalbėti apie Mauriac'ą, jeigu šalia tos aiškios, bet gana atsargios tendencijos ir šalia tų kompromisinių triukų, jo kūryba nepasižymėtų gaivališkumu, charakterių bei situacijų patikimumu ir, pagaliau, realybės pažinimu, žodžiu, tomis savybėmis, kurios rašytoją padaro epochos ir jos žmonių vaizduotoju. Tą prasme Mauriac yra didžiųjų realistų tradicijos tęsėjas, at-

sistodamas šalia Flauberto, Stendhalio ir Balzako. Jo "Gyvačių lizdo" senis, kuris pats pasakoja savo nevykusį, pilną prieštaravimų, neapykantos, gobšumo, grubumo ir karčios realybės, gyvenimą, yra įdomus pats savaime. Jo iš visų pusių ir įvairiame apšvietime rodomas portretas yra žavus vien dėl savo spalvų ir dėl sudėtinių dalių. Senio liūdna istorija yra skaitoma dideliu įtempimu ir dideliu susidomėjimu sekamas jos išsirutuliojimas, būnant visiškai abejingam dėl jos pabaigos ir dėl autoriaus norimų išvadų. "Gyvačių lizdas" lygiai būtų įdomus skaityti, jeigu autorius ir nebūtų jo užbaigęs Dievu bei klebonu. Veikale atskleisti prancūzų buržuazinės šeimos konfliktai, jų niuansai, jų sugebėjimas pasisavinti senas, aristokratiškas manieras, bet nepajėgumas suprasti dvasios aristokratiškumo, jų pastangos išlaikyti paviršutinišką blizgėjimą ir kartu nesiskaitymas net su vulgariškiausiomis priemonėmis, kai pavojus gresia jų loviui — visa tai pateikta tokiu įtikinamumu, kad be jokių rezervų atsiskleidžia milžiniškas autoriaus pastabumo, konfliktų pamėgimo ir didelio sugebėjimo vaizduoti talentas, kuriam 1952 metų Nobelio premijos paskyrimas negalėjo būti aplinkybių padiktuotas.

Turėdamas galvoje Mauriac sugebėjimą pasinerti į tikrovę, André Gide savo laiške apie jo kūrybą yra išsireiškęs: "Jūsų romanai turi ne tiek galios vesti nusidėjėlius į krikščionybę, kiek krikščionims priminti, kad žemėje šalia dangaus esama dar ir kitų dalykų. Bet ar tatau nėra verta didelio rašytojo plunksnos?"

Žinant, kad ne kas kita, bet tik šios pastarosios savybės daro Mauriac'ą dideliu rašytoju, jo priemonės paveikti skaitytoją bažnyčiai palankia prasme reikia laikyti tik savotišku užsispyrimu, kuris jo kūrinių daugumai, gal būt, tik pakenkia. Nuolatinis Mauriac'o bendradarbiavimas plutokratiškiausiame ir socialine prasme, reakcionieriškiausiame Paryžiaus dienrašty "Figaro", bei jo naivūs samprotavimai apie komunizmą, kaip, pagaliau, ir jo "konvertitinė misija" kūryboje, liudija, kad kartais tame pačiame žmoguje šalia didelio meninio talento gali tarpti ir labai naivios idėjos bei naivios pažiūros į visuomeninio gyvenimo reiškinius. Užsispyręs tas savo idėjas ir pažiūras skleisti literatūrine forma, Mauriac leidžia si į dvigubą kompromisą: truputį nukencia Dievas ir truputį — tikrovė. Bet gal šis kompromisas ir yra vienintelis šių dienų kataliko rašytojo kelias, norint pasiekti nubudėvusio europiečio širdį.

—A. Skaisgiris

KAI KAS IŠ KNYGU

Suomių tautos epas Kalevala (surašytas Elijo Lönnroto 1835—1849 m.) jau iš senų laikų mums duoda nepamirštamą posmą apie žmogaus meilę savajai žemei:

Jau geriau savojoj žemėj
Vandenėlis gert iš vyžos,
Kaip kad žemėj svetimoj
Midus gert iš aukso taurės.

(Kalevala, A. Sabaliausko vert. 45 psl.)

—0—

Literatūrinė Gildija savo nariams birželio mėn. knyga yra paskyrusi naują, pagarsėjusį romaną apie Napoleono žmoną Josephiną — *The Emperor's Lady*. Tai yra pirmasis autoriaus F. W. Kenyon romanai.

Morta, Lietuvos Karalienė

Švenčiant 700 metų sukaktuves nuo Mindaugo vainikavimo Lietuvos karaliumi, niekur, berods, neminama jo žmona, Morta. Šiaipgi labai skurdūs XIII amžiaus šaltiniai nuostabiai dažnai ją išvardina, vis išskeldami greta jos didžio vyro ir pabrėždami jos reikšmę ir įtaką.

Neturėtume tad jos pamiršti, nes Morta Mindaugienė yra viena iš pirmųjų Lietuvos moterų, istoriškai mums tikrai žinomų. Ji iškyla iš praeties rūkų, taip tirštai apgaubiančių Lietuvos viduramžį, kaip ryški ir stipri asmenybė.

Ji yra žinoma tik savo krikščioniškuoju vardu — Morta. Iš kur ji kilusi, kas buvo jos tėvai, liks, atrodo, amžina paslaptimi. Yra išlikusi žinutė, kad jos sesuo, deja, bevardė, buvo Nalšėnų kunigaikščio Daumanto žmona. Mortos pirmojo vyro vardas — Višmanta. Tie faktai, kad Mindaugienės pirmasis vyras ir antrasis, Mindaugas, buvo lietuviai, kad jos sesuo buvo išteklėjusi už lietuvio, atrodo netiesioginiu įrodymu, kad ji buvo lietuvė (prof. H. Lovmianski, Studja nad początkami społeczeństwa i państwa Litewskiego). Lenkė ji negalėjo būti, nes tuo atveju ji būtų buvusi krikščionė katalikė ir nebūtų priėmusi krikšto drauge su Mindaugu. Jeigu ji būtų buvusi rusė, gudė, tad ir stačiatikė, vargu, ar jos kūdikystės konfesijos šventikai būtų ją visai išleidę iš savo globos bei įtakos, ir, negalėdami sutrukdyti Mindaugo sumanymų, jų tarpe ir Mortos katalikiškojo krikšto, vis dėlto nebūtų leidę jai taip laisvai bendrauti su vakariečiais katalikais, kaip kad ji tai dariusi. Jos aplinkoje nesijaučia rusiškų įtakų. Pagaliau, jeigu ji būtų buvusi stačiatikė, tai bent rusų kronikos tai kur nors atžymėtų. Bet tuo klausimu yra visiškai tykla.

Žinome, kad Mindaugas turėjo vyriausiąjį sūnų, Vaišvilką. Anot kronikos — „sūnus tėvo nemylėjo“. Ir, tikrai, keistai atrodo, kad jis taip nuošaliai nuo jo laikėsi, net savo valia atsisakė nuo duotojo jam valdyti Naugarduko, o priėmęs krikščionių tikėjimą rytų apeigomis, pasitraukė į vienuolyną. Neramios dvasios žmogus, bastėsi jis po pasaulį, vyko net į Graikiją, garsaus vienuolyno Athos kalne atlankyti... Gal jis buvo ne Mortos, bet nežinomos mums Mindaugo pirmos žmonos sūnus. Gal būti jaunos pamotės atsiradimas tėvo namuose ir bus buvusi priežastis jo širdgėlos ir nutolimo nuo tėvo namų? Apie tai šaltiniai nieko nesako.

Mindaugo dukterė (ar ir Mortos, vėl nežinia) buvo išteklėjusi už Valuinės kunigaikščio švarno, Danieliaus sūnaus, tad nuėjusi į stačiatikių šeimą.

Mortos padėtis Didžiojo Lietuvos kunigaikščio, paskui karaliaus, pilyje buvo labai reikšminga. Bendrai to laiko lietuviškos moters visuomeninė būklė nebuvo žemesnė už vyro padėtį. Ji negyveno atskirta, uždaryta „tereme“, kaip rusė, bet veikė lygiai laisvai kaip to laiko vakarų Europos moteris. Yra net žinių, kad lietuviškos kartais dalyvavusios viešuose reikaluose. Pavyzdį galime paimti iš Mortos amžininkės, prūsų lietuviškos Namičios, kuri pagarsėjo savo narsumu ir kuri kovos metu ragino savo sūnus iš paskutiniųjų ginti: „vitam et gentem vestrum“, savo gimtą ties Beseleda (Voigt, Handbuch der Geschichte Preussens).

Morta mokėjo garbingai eiti šeiminkės pareigas Lietuvos valdovo pilyje, vaišingai ir išpūdingai priiminėti svečius iš vakarų. Tai atžymi ir Dusburgo ir Eiluočioj Livonijos Kronikos, aprašydamos kaip ji drauge su Mindaugu puikiai priėmusi Kryžiuočių ordino landmeisterį Andrių von Stirland, kai tasai buvo atvykęs 1250 m.

pas Mindaugą, dar pagoną, tartis dėl krikšto, ar vėliau, 1253 m., kai tasai viešėjo ilgesnį laiką, po to, kai atsisakęs nuo vadovavimo ordnui, buvo aplankęs karališkąją porą pakeliui į Vokietiją.

1250 metų pabaigoje, ar 1251 m. pradžioje Morta priėmė krikštą drauge su Mindaugu ir dviem jo jaunesniais sūnumis, Rukliu ir Rupeikiu.

Išgavus iš popiežiaus leidimą vainikuoti Mindaugą karaliumi, Andrius von Stirland užsakė auksakaliams pagaminti du puošni karališku vainiku Mindaugui ir jo žmonai. 1253 metais juos uždeda jiems ant galvų popiežiaus legatas, Kulmo vyskupas Henrikas. Būrys garsių svečių, aukštų dvasiškių, magistras Andrius von Stirland, riteriai, kunigaikščiai, dalyvavo iškilmsė Mindaugo ir Mortos garbei Lietuvos valdovo sostinėje. Deja, nežinome, kur jinai buvo. „Voruta“ vadina ją amžininkai, bet, berods, tai buvo anais laikais bendrinis tvirtovės pavadinimas. Turime to vardo piliakalni Anykščių apylinkėje, bet tai nedidelis sargybos kalnas, kuriame negalėjo tilpti valdovo rezidencija, dargi nepatogioje vietoje, valstybės pakrastyje. Apie šimtą metų klaidingai tikėta Mindaugo sostinės buvus Naugarduke. J. Totoraitis spėliojo ją buvus Liškiavoje prie Nemuno. Ieškota jos ir Žemaičiuose — tai pat vargu ar teisingai. Greičiau tai jau buvo Kernave prie Neries. Bet, turint galvoje kronikos žodžius, kad Mindaugo sostinė buvusi krašto gilumoje, ten, „kur dar kryžiuočio koja nestovėjo“, tenka sutikti su nuomone, kad tai buvo vieta kairiajame Neries krante, kur iš seno buvo prekybos kelių sankryža, kur archeologiniai radiniai siekia senesnius, negu Gedimino, negu Mindaugo laikus — kad tai buvo Vilnius.

Visoje Mindaugo veikloje Morta dalyvauja greta jo, tai dalindama su vyru karališkąją garbę, tai drauge aptardama valstybės reikalus, kartais būdama ir jo patarėja.

Štai, 1262 m. Morta priešinasi Mindaugo nusistatymui nutraukti taiką su kryžiuočiais, kuri, per ištisus 10 metų išlaikyta, be abejonės, pozityviai paveikė Mindaugo valstybės formavimąsi ir jos vidaus stiprėjimą. Kada jai vis dėlto nepavyko įtikinti vyro, ji perspėjo apie sumanytą Mindaugo politikos pakeitimą gyvenusį pilyje riterį Sievertą ir paveikė Mindaugą, kad svečią laisvai išleistų ir kad garbingai nutrauktų santykius su kryžiuočiais, atvirai jiems tai paskelbdamas.

Morta išliko ištikima krikščionybei tuo laiku, kada, anot rusų kronikininko, Mindaugas tik veidmainiškai priėmęs krikštą, o slapta aukodavęs seniems lietuvių dievams, numirėlių lavonus degindavęs ir likęs pilnas prietarų pagonas, nes, „kai jis jodavo į lauką, ir kiškis išbėgdavo į kelią, jis neeidavo į girią ir bijodavo net rykštele nusilaužti“... (J. Totoraitis, Lietuvos karalius Mindaugas).

Mindaugui jau įstojus į atvirą kovą su kryžiuočiais, Morta vis veikusi, bandydama atnaujinti nutrauktus ryšius, bet jau buvo per vėlu. 1262 metais Morta mirė. J. Totoraitis paduoda kroniko reliaciją. Pagal paprotį velionė turėjo būti apraudota. Mindaugas tam pasikvietęs jos seserį, Nalšėnų kunigaikščio Daumanto žmoną, sakydamas jai: „Tavo sesuo yra mirusi, ateik jos apraudoti“. Kai ji atvykusi, Mindaugas norėjęs, kad ji būtų jam žmona. Jis jai taręs: „Tavo sesuo mirdama man liepė tave vesti, nes kita vaikų neaugins.“ Ir kai jis ją palaikęs pas save, jos vyras Daumantas labai įsižeidęs, susidėjo su Mindaugo priešų, kunigaikščiu Treniota ir užmušė Mindaugą ir jo sūnus, Rupeikį ir Ruklį.

Pilnas dinamikos, dramatišmo ir net tragizmo Mindaugo ir Mortos gyvenimas stebėtinai mažai yra sudomines mūsų rašytojus. Jis žavėjo svetimus: J. Slovackis, Asnykas yra lenkiškai parašęs kūrinis ta turtinga tema. Iš mūsų rašytojų tik vienas Vincas Krėvė yra sukūręs nuotaikingą dra-

mą „Mindaugo mirtis“, kurioje jis išpūdingai vaizduoja Lietuvos valstybės kūrėją, kurs dirbo ne sau, bet „visam kraštui, visai Lietuvai“. Jis taip pat yra davęs „Dzūkų Poringėse“ gražų padavimą, kur, neįvardindamas valdovų, duoda poezijos apgaubtą atminimą apie Lietuvos karalių Mindaugą ir karalienę Mortą.

Mūsų mokslininkų darbai

Mūsų mokslininkai, priklausą Lituanistikos Institutui (281 Olmstead Rd., Riverside, Ill.), nors kiti ir labai nepalankiose sąlygose atsidūrę, nenori mesti savo mokslinio darbo. Daugelis jų jau turi paruošę po vieną ar net kelis didesnius ar mažesnius veikalus, liečiančius mūsų lietuviškąją kultūrą.

Trumpumo dėliai čia suminima bent dalies tų mūsų mokslininkų lituanistų kai kurie darbai tik antraštėmis:

J. Balys,

1. Lithuanian Narrative Folksongs (Lietuvių liaudies pasakojamosios dainos),
2. Amerikos lietuvių dainos (tekstai ir melodijos),
3. Lietuvių mitologinės sakmės.

M. Biržiška,

1. Karaliaučiaus universiteto prof. L. Rėzos akademiniai raštai,
2. Studentiniai Maskvos ir Vilniaus atsiminimai.

Vacl. Biržiška,

1. Aleksandrynas (lietuvių rašytojų bibliografija nuo seniausių laikų),
2. Senujų lietuviškų knygų istorija.

L. Dambriūnas,

- Lietuvių kalbos veiksmazodžių aspektai.

M. Gimbutienė,

1. Lithuanian Crosses (Lietuvių kryžiai),
2. Priešistoriniai Lietuvos papuošalai.

Z. Ivinskis,

- Merkelis Giedraitis, arba Lietuva dviejų amžių sąvartoje.

P. Jonikas,

- Pavardės lietuvių studentų, XV—XVIII a. studijavusių V. Europos universitetuose (ir angliškai).

A. Kučas,

- Susivienijimo Lietuvių R. Katalikų Amerikoje istorija.

V. Maciūnas,

- Pennsylvanijos universiteto lituanistinių veikalų katalogas.

J. Matusas,

- Lietuvos civilizacijos istorija iki XVI amžiaus (straipsnių rinkinys).

K. Pakštas,

- Historical Lithuanian Geography (Istorinė Lietuvos geografija).

J. Puzinas,

- Vilniaus pilys.

A. Salys,

- Lithuanian Word Geography (Lietuvių kalbos žodžių geografija).

A. Šapoka,

- Vilniaus miesto istorija.

V. Trumpa,

- Rusijos ekspansija į Baltijos jūrą.

A. Vaičiulaitis,

- Apie lietuvių rašytojus (straipsnių rinkinys).

Bėveik visi minėtieji veikalai yra visai baigti ir paruošti spaudai; ir lietuviškai parašytieji paprastai turi angliškas santraukas. Tų darbų skaičius dar žymiai padidės, kai į Lituanistikos Institutą statuto numatyta tvarka bus pakviesta dar eilė mūsų mokslininkų bei specialistų.

Leisti lituanistiniams darbams, kurie instituto mokslinės tarybos bus nuspręsti leisti, reikės nemaža lėšų, kurių telkimo tik pradžia tespėta padaryti. Instituto lėšos sudaromos iš atskirų asmenų ar organizacijų bei kitų junginių įnašų (po 5, 10, 25 dolerius metams ir 100, 500 bei 1,000 dol. visam laikui), teikiančių jiems atitinkamus Lituanistikos Instituto nario vardus. Kai kurie instituto veikalai gali pasirodyti ir pagal įnašininkų norą, atsiradus tokių mecenatų, kurių vienas ar keli susidėję pasiimtų finansuoti kurį instituto pripažintą leistinu veikalą, tuo būdu atsiskleisdami lietuviškosios kultūros istorijoje savo ryškųjį neužmirštamų nuopelnų puslapį lietuvių tautai.

UŽBURTI LOBIAI

LIAUDIES SAKMĖS

Sudarė JONAS BALYS

5-7. Užbūrimas: tegul jie nugrimsta žemėj

5. Vienas žmogus senovėj surinko daug pinigų, o kada jau jis paseno, sumislijo tuos pinigus kur žemėj užkasti. Jis sykį paėmęs spatą nuėjo į girią, iškasė duobę, atnešė kiek pakėlė pinigų, o supylęs į duobę nuėjo atgal daugiau atnešti. Girioj vaikščiojo malkaudamas biednas žmogus. Jis užtikio tą pinigų pripiltą duobę. Tas žmogus tuoj nusisimaukė kelnes, galus užrišo, prisėmė kiek lindo pinigų, ale pajautęs, kad jau ateina kas per girią, jis pasislėpė toliau už krūmų. Atnešė tas žmogus kiek tik turėjo pinigų, visus supylė, užkasė žemėmis ir užkeikė, taip sakydamas: "Kaip [toli] aš nuo namų atnešiau tuos pinigus, taip toli tegu jie nugrimsta žemėj." Taip tuoj tie pinigai nugrizdo, o ir tie su kelnėmis nuskambėjo, ir liko tas žmogus be kelnių, — taip biednas buvo ir dar liko be kelnių. Jis dar bandė kasti, įieškoti, kad nors kelnes atsiimti, ade rado tik skylę žemėj, kur nugrimzdo pinigai. (Žiugžda, Ožkabalių k., Bartininkų v. Užr. V. Basanavičius, 1905. LMD I 133 107).

6. Vienas ubagas ėjo kartą per girią ir čia iš netyčių pamatė, kaip nekursai ūkininkas savo pinigus po vienu medžiu pakasė. Duobę iškasęs ūkininkas įbėrė į ją pinigus išsietuvęs, tada duobę tik lengvai su šakomis ir lapais pridengė, ir parėjo namo kitus pinigus atsinešti. Ubagas tuo tarpu išlindo iš savo uždangsnio, nuėjo prie duobės, kokią mečę pinigų nusėmė ir į savo terbą išpylė, duobę taip pat, kaip buvo radęs, uždengė ir vėl į savo landinę nuėjo. Ūkininkas sugrįžo pinigais nešinas, nieko nepatėmijęs vėl į duobę išpylė ir taip pat pridengęs parėjo namo paskutiniuosius pinigus atnešti. Tuo tarpu ubagas, vislab nudabojęs, vėl atėjo, atidengė duobę, didesnį pinigų šmotą į terbą išpylė, duobę vėl kaip buvus užklojo ir atpenė į savo užkampį nuėjo. Trečią kartą atėjęs ūkininkas tik pusę sietuvės pinigų beatsinešė, ale vėl nieko nepatėmijęs tuos pinigus prie kitų pripylęs duobę užvertė. Dabar ubagas ausis ištempęs klausėsi to užkerėjimo, kurį ūkininkas ištars. Ūkininkas šitaip užkerėjo: "Jūs, pinigai, taip toli turit į žemę nugrimsti, kaip toli mano balsas į girią nuskambės ir tol neturi jus nei vienas gauti, kol vėl taip toli į girią nušauks, kaip aš kad šaukiau." Dabar ūkininkas, taip aiškiai atsiptęs, kaip perkūno griovimo balsą į girią paleido, kad baugu buvo ir girdėti, ir aidas toli toli atsiliepė. Kaip tik balsas nuskambėjo, tuojau pradėjo tie pinigai [grimsti į žemę]. Ir tie, kurie buvo ubago terboje, su visa terba [pradėjo] į žemę trauktis, — nors ubagas kiek įgalėdamas stengėsi [sulaikyti], tik beaspėjo terbas nuo kaklo numauti, kaip visi pinigai su ubago terbomis į žemę pargrizdo. Dabar ubagas iš nuogąsčio vos kvėpuoti beįstengė. Po to atsigavęs, kai ūkininkas buvo parėjęs namo, bandė irgi nuo tos pačios vietos į girią šaukti, bet būda — balsas tiek toli neskambėjo, kaip ūkininko. Dabar jis turėjo be terbų tolyn keliauti. Kadangi pinigų tik tais metais tegali atkerėti, kuriais [=kurių gale] 7 rašo, taigi 7, 17, 27, 37 ir t.t., o kadangi ubagas iki to laiko miręs buvo, tai tie pinigai dar ir šiandien tebeļaukia, kad juos [kas] atkerėtų. (Klaipėdos apyl. Užr. A. Bruožis, LMD I 525/5).

7. Seniau, nors ir mažiau būdavo pinigų, nors viskas ir labai pigu buvo, bet žmonės daugiau pinigų susidėdavo, negu dabar. Bet mirdami retai kurie tėvai atiduodavo vaikams, daugiausia žemėn užkasdavo. Mat, ir patys pinigai būdavo auksiniai, sidabriniai arba variniai. Bet kavodavo ne

bet kaip: užkeikdavo taip, kad tu nors ir žinosi, kad tojė vietoje yra užkasti pinigai, vistiek jų neišsiimsi, kol neatspėsi, kuo jie užkeikti. — Mato vienas sūnus, kad tėvas visai slabnas, o pinigų nei atiduoda, nei pasako, kur jie yra. Kad kartais nepaliktų kam svetimam ar žemėn neįkastų, priėjęs ir klausia, kur padėti pinigai, kad paskui nereikėtų be reikalo įieškoti. Senis sako: "Kiek turėjau, tai jau ir atidaviau, daugiau nebeturėsiu." Bet sūnūs žinojo, kad daugiau turi, mato, kad geruoju neišgaus, tai nutarė sekti, kurgi juos dės. Vieną dieną visi susitarę išėjo į lauką. Bet sūnus pasiliko namuose ir seks tėvą, ką jis darys. Senukas, vienas gryčioj pasilikęs, apsidairė, apsidairė — mato, kad nieko nėra. Tada tik strykt iš lovos, ant pečių užsimetė kailinukus, nagais atidraskė palovy žemę, ištraukė katiliuką ir aizet pro duris. Sūnus tylomis iš paskos. Nuskurnėjo senelis už kūtės, iškasė duobelę, įdėjo į ją katiliuką, užkasė jį, kad tik nesimatytų, užlipo ant tvoros ir šaukia: "Kas tą mano balsą kiek tolimo girdės, kad tie pinigai tiek gilumo nulįstų." Vieną kartą taip suriko, sūnus dar nieko nedarė. Antrą kartą — vėl nieko. Trečią kartą tėvas, rankomis per skvernus paplastojęs, suriškė ir bus baigta. Sūnus kadgi duos pagaikščių per šoną, senis žnekt žemėn ir sugniužo. Sūnus greit atkrapštęs katiliuką pasiėmė sau: mat, jei senis būtų trečią kartą surikęs, pinigai būtų nusmege. (A. Gudjurgis, 63 m. a., Laborių k. Linkuvos v. Užr. P. Gudjurgis, 1931. XII.28. LTA 337/43).

8-9. Užbūrimas: kas nuogas pašoks (pabėgiuos)

8. Vienas senis buvo bagotas, turėjo daug pinigų. Nemėgo jis marčios, o marti saugojo tą senį, nes žinojo, kad jis turi maišą pinigų po paduška. Senis silpnas, bet siunčia marčią pas kaimynus. Marti pasikavojo. Senis nuėjo į kamynę, iškasė duobę, sudėjo maišą su pinigais ir sako: "Kas nuogas per mano pagrabą pašoks, tas gaus pinigus." Ir senis numirė. Padarė pagrabą. Marti kai pradėjo verkti, ėmė savo drapanas draskyti: "Oi, tėveli, koks tu buvai geras..." Nusidraskė nuoga ir šokinėja. Vyras sugriebė ją ir išnešė, manė, kad pablūdo. O ji paskui nuėjo į kuknią ir išikasė pinigus. (Zuzana Rupšlauskienė, apie 70 m. a. Gimt.: Papilės par. Gyv.: Nebraska. Užr. J. Balys, 1949.VII.27. Arch.: D I/58.)

9. Gyveno seniau toks kytras diedukas, jis turėjo daug pinigų užsikrutėjęs ir nenorėjo, kad jo tie pinigai po jo smirties kam lengvai pakliūtų. Jis tuos savo pinigus nunešė kluonan, užkasė šalinėj ir užkeikė: "Kas norės šitų mano pinigų paimti, turės, kai aš numirsiu, apie mane apibėgti tris kartus nuogas ir tik tada galės paimti, išsikasti šituos mano pinigus." O jo marti žinojo, kad jis turi daug pinigų ir kad ruošiasi tuos pinigus užkasti, tai ji papilniojo, kai diedukas kasė pinigus ir matė kaip užkeikė. Jau tas diedukas prikrypo ir numirė. Čia prisirinko daug žmonių jo pakravuosna, giesmininkų giedoti: kas gieda, kas taip poteriūs kalba. O marti vis daugiau rauda. Tik raudojus, raudojus — nusivilko visus rūbus, visai nuoga duj bėgioti apie tą numirusį dieduką. Visi giesmininkai ir kiti, kurie matė, nusigando, — mislį, kad marti išsiuto ar išdurniavo. O paskui, kai šitas diedukas jau buvo pakavotas, šita marti kad prabagotėjo, tai visi kaimynai suprato, kad to mirusio diedo pinigai jai pakliuvo ir užtat ana tada bėgiojo nuoga apie nabašnyką. (L. Dičiūnienė, 57 m. a., Sabalunkų k., Salako v. Užr. St. Dičiūnas, 1938.I.24. LTA 1484/13).

10-11. Užbūrimas: kas manim (zuikiais) ars, tas išars

10. Buvo bagotas diedas ir turėjo sūnų. Sūnus apsiženijo ir diedas marčios neapkentė. Sūnus su pačia žinojo, kad diedas

pinigingas, jiems rūpėjo, kaip pinigai iškrapštyti iš diedo. Diedas mygnus buvo ir lockos neturėjo ant marčios. Diedą primygo kvaraba ir senstė, ir ays pilniuja, kur pinigus padės. Sūnus išėjo apsejineti, pati išėjo priemenėn linų braukti ir daboja pro pirkios durų plyšį, kito dieras darys. Egi daboja — diedas išsiritu iš lažios, užpečkin nuėjo, pinigus atsinešė, katilėlin supylė, vidupirkėj duobelę prakapojo, katiliuką su pinigais įstatė duobelėn, apdrabstė ir užkeikė: "Kas manim ars, tas šituos pinigus gaus." Marti jau nudžiugo, kad regėjo, kur padėjo pinigus. Diedas gulė lažion ir mirė. Pati įbėgus pradėjo ieškot [pinigų katilėlio] ir nerado. Įeina sūnus, klausia: "Ko ieškai?" — "Čia [diedas] pinigų pakasė, ale nerandu." Sūnus klausia: "Ar regėjai?" Sako: "Regėjau ir girdėjau, kaip sakė užkeikdamas: kas manim ars, tas pinigus gaus." Sūnus atsinešė žagrę ir pavalkus, tėvą iš lažios, pavalkus ant galvos, bobai liepė turėt žagrę, o sūnus traukia tėvą — kai truktelėjo, išvertė katilėlį su pinigais. (G. Luneckienė, Rizgūnų k., Paringio par. Užr. K. Trapikas, 1936. LTA 789/40).

11. Senovėj buvo vienas turtingas žmogus. Jis turėjo daug pinigų, o kada jautėsi arti mirties, vieną šventą dieną jis visus ponevaliai siuncia į bažnyčią. O sūnus mislija: dėl ko jis šiandien visus siuncia iš namų? Jis neva apsirengė irgi eiti, ale nuėjo jis į kluoną, pasislėpė — žiūrės, kas čia nusiduos. Kaip tik visi išėjo, tas tėvas paėmė spatą, nuėjo į sodą, iškasė duobę, atnešė katilą, įstatė, o paskui, pripildęs tą katilą pinigais, taip užkeikė, sako: "Tų pinigų niekas iš čia negalės išimti, tiktai kad ateis čia arti su dviem zuikiais, tai išars." Tas sūnus viską girdėjo. O kai tas tėvas jau senas buvo, tuoj ir numirė. Tas sūnus padarė tokią žagraitę, pagavo du zuikiu, atėjo ant to daikto arti. Jis ten kiek pakrapštė žemę, tuoj ir išsivertė katilas su pinigais. Tada tas sūnus, paėmęs tuos pinigus, pastojo dideliai turtingu ūkininku. (Žiugžda, Ožkabalių k., Bartininkų v. Užr. V. Basanavičius, 1905. LMD I 133/99).

12. Užbūrimas: kas mano smaradą suvalgys

Buvo senas ir bagotas diedas, turėjo skrynią pinigų. Pas jį tarnavo bėnas ir vis jam rūpėjo: kur diedas mirdamas pinigus dės? Diedas tarną nuvengė, pasiėmė skrynią su pinigais, [palindo] papečėn, iškasė duobę, pinigus su skrynia padėjo ir užukasė, apsmaradijo ir užkeikė: "Kas mano smaradą suvalgys, tas pinigais pasinaudos." Beras saugojo ir klausė. Praėjus kiek česo diedas mirė. Bernas įlindo papečėn, smaradą paėmė, išdžiovino, sutrynė, su miltaberaliais sumaišė, duoną iškepė ir visi suvalgė. Tada pinigus išsiėmė ir visi pasidalijo. (P. Blaževičius, 35 m. a., Rizgūnų k., Paringio par. Užr. K. Trapikas, 1935.XII.6. LTA 795/13).

Kai II pasaulinio karo tremtiniai lietuviai atvyko į USA, tai čia rado ne tik stiprią savo tautiečių dalį, sukūrusią daug puikių draugijų su gražiais kultūriniais laimėjimais, bet ir neblogas sąlygas įsikurti ir prisigyventi. Atrodytų, kad ir meno bei literatūros kūryba turėtų skaisčiau pražydėti. Betgi kartais ateina galvos M. Katkaus "Balanos gadynėje", kur aprašomas žemaitijos gyvenimas veik prieš šimtmetį, gražiai pacytuota dainelė: šimts aria, šimts akėja, šimto morkų nepasėja...

D.

Nauja Juozo Švaisto knyga

PETRAS ŠIRVOKAS

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.75. Kreipkitės į:

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.
CHICAGO 8, ILLINOIS

NAUJIENOS — CHICAGO 8, ILL. — 3
1953 M. BIRŽELIO 20 D., ŠEŠTADIENIS

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

AMERIKOS LIETUVIŲ KALBA

(Tęsinys iš Nr. 120.)

XXVI. Valparaisiečiai profesionalai, visuomenininkai ir biznieriiai

Kaip jau sakytą, valparaisiečiai dažnai dalyvaudavo visuomeninėj veikloj savo studentavimo metais, dalyvaudavo ir vėliau, kada jau buvo profesionalai, biznieriiai ar nuosavybių turėtojai, dalyvauja ir šiandien, nors jau ir seniai yra apleidusi juos jaunystė, pasitraukę į šalį viduramžis ir atsistojusi vidury kelio senatvė. Bet jie nelabai tepaiso metų krūvos ir gyvenimo prietemos. Jie eina, veikia, galima sakyti, su tokia jau didelė energija, griežta ambicija ir gražiais savo darbo vaisiais, kaip ir pirma. Ir, rodos, neapsiriksiu pasakęs, kad patys žymiausi Amerikos lietuvių gydytojai, dentistai, farmacininkai, advokatai, kunigai, bankininkai, diplomatai, žurnalistai, rašytojai ir bendrai visuomenininkai yra valparaisiečiai.

Štai jų (tik žinomųjų) pavardės, profesija, biznis ir visuomeninė veikla:

Advokatai: J. C. Brenza, P. Daužvardis, P. Česnulis, K. P. Kazlauskas-Kal, T. J. Kučinskas, A. Lukošius (miręs), J. Valašinas.

Agronomai: D. P. Pratapas.

Architektai: S. Žaldokas.

Bankininkai: J. C. Brenza.

Dailininkai: Jonas Šileika, Izas Ilekis.

Dentistai: P. Atkočiūnas, K. Drangelis, J. Gurskis (miręs), J. Kiela, J. Kliaugā, A. R. Lauraitis, P. G. Luomons, J. Paukštis, P. Petraitis, S. Šapranauskas-Sapranas (miręs), C. Z. Vezelis, P. Žalys, Žilvitis (miręs), A. Zymontas, A. Zubas, Žuravlis-Zurwell.

Diplomatai: B. K. Balutis, P. Daužvardis.

Farmacininkai: Auseriauskas, Bliza, Čiurlis, Čižauskas, A. Kartanas, Kazlauskas, F. Poška, Spudas, šeštokas.

Gydytojai: D. Bagočius (miręs), A. J. Bertašius, S. Biežis, S. Brenza, Čiapas, A. Dambrauskas-Doras, T. Dundulis, A. Juška (miręs), G. E. Klimas (miręs), A. Luomanas, Alg. Margeris, K. J. Mikolaitis (miręs); S. Naikelis, A. Rakauskas (mėtė mediciną ir išėjo į kunigus), Ig. Stankus, T. Strikolis, Tananevičius (miręs), J. T. Vitkus, P. Zalatoris.

Kunigai: A. Baltutis (miręs), J. Čužauskas, P. J. Juškaitis, J. Kelmelis, A. Linkus, A. Martinus, J. Paškauskas, A. Vaičiūnas (miręs).

Laidotuvių direktoriai: J. J. Bagdonas (miręs).

Muzikai: V. A. Greičius (miręs), P. Klonis, A. Šlapelis.

Nepriklausomi kunigai: J. V. Liutkauskas-Liūtas (miręs), J.

Strazdas.

Optometrininkai: J. Paškarnis, J. Šimoliūnas-Sims.

Profesorai: K. Pakštas, Pr. Šivickis.

Rašytojai: A. J. Jokubaitis, Alg. Margeris, A. Tulys.

Žurnalistai: A. Andrulis, K. Augustas, A. Bimba, Pr. Gudas, V. Širvydas, St. Večkys (Kodis), A. Vidikas, Z. Vitkauskas (miręs), M. Zujus.

Valparaisiečiai, kurie jokios profesijos neįsigijo, o jei kai kurie ir įsigijo, tai man nėra žinomi, tik spaudoje pastebėti kaip studentai: L. Abaravičius, M. Adomaitis, A. Aidulis, P. Andrijauskas, P. Atkočiūnas, S. Austinas, B. Balčiūnas, St. Balzekas, J. Baronas, D. Božis, B. Brazauskas, J. Bugenis, V. Čekanauskas-Chase, J. Černius, Stasė Čiurlionytė, A. Dauderis, E. Deksnūtė, A. Domeika, F. Grybauskas, J. Guzas, J. Jankauskas, Z. Jankauskas, A. Jurgelėvičia, R. M. Kalinauskas, A. Kalvaitis, Julius Kaupas, J. Kerserauskas, M. Kiras, A. Kudis, Lazauskas (miręs), J. Lilevičia, A. Malinauskas, Mankus, M. Mauziūtė, Julius Mickevičius (miręs), S. Mišeika, P. Molis, K. Norkaitė, J. K. Paulauskas, J. Paukštys, J. P. Pautienius, I. Permenas, Petkus, O.

Pocaitė, J. Pocius, L. Propaliauskas, Pr. Račkauskas, A. Ramanauskas (miręs), A. Rameika, N. Rybokas, J. Ruginius, V. Rukštelis, J. Sadauskas, V. Sodaitis, A. Specionas, P. Strazdas (parvažiavo Lietuvoje ir, rodos, daugiausia rūpinosi audyklos įsteigimu Kaune), J. Strelčiūnas, J. Strumskis, A. Šlakiūtė, J. J. Šlikas, A. Šmitas, J. Tamašauskaitė, J. Tautilas, L. Terūnaitė, A. A. Tulevičia, J. Urbštonaitis, J. A. Velkešius, A. Vokietaitis, J. Zabalionis, A. Zymontas (miręs), U. Žemaitaitė, B. Žilevičius, A. J. Žvirblis.

Nuo 1905 m. iki 1925 m. Valparaiso universitetą lankė, gal būt, apie 1000 lietuvių, o čia, kaip matote, tepadaviau tik 158. Kitų nežinau, negi spaudoje galėjau jų daugiau susirasti. O būtų labai gera, kad būtų galima daugiau jų sužymėti, Amerikos lietuvių gyvenimo ir kultūros istorijai palikti. Taigi prašau gerbiamuosius valparaisiečius atsilipti ar bent man parašyti apie tuos, kuriuos žinote.

Ir dar kelių dalykų prašau. Mat, šitie straipsniai išeis knyga, tai nenoriu, kad juose mirgėtų trūkumai. O jų čia yra. Bet jų išvengti man vienam nebuvu įmanoma. Juk žinote, kad nepaisant, kaip gilūs atminties arūodai bebūtų, vis tiek į juos visko nesutalpinsi, o jei ir sutalpintum, tai negi išlaikysi per visą savo gyvenimą. Ir todėl prašau parašyti man, ką dau-

giau žinote apie Valparaiso universitetą ir lietuvių studentus, negu aš čia parašiau. Svarbiausia: 1) kuriais metais Valparaiso universitetas įsikūrė (girdėjau skirtingų nuomonių iš pačių valparaisiečių); 2) kada pradėjo lietuviai ten važiuoti; 3) kada ten jų buvo daugiausia; 4) kada jie ten pradėjo nykti ir visai išnyko; 5) kur dingo didelis jų knygynas; 6) koks buvo universiteto, kaip aukštojo mokslo įstaigos, lygis: pirmos, antros ar trečios rūšies (apie tai irgi esama įvairių nuomonių). Už suteiktas man žinias iš anksto tariu ačiū!

Pataisa. — Pirmame straipsny apie Valparaiso universitetą pavadinau jį "trečios rūšies" mokslo įstaiga. Kai kurie valparaisiečiai dėl to atsilipti ir sakė, kad tai netiesa. Taip pat tam straipsny pasakiau, jog ne visos J. A. Valstybės ir ne visi universitetai pripažino jo pažymius, mokslo laipsnius ir diplomus. Tie patys valparaisiečiai, kurie atsilipti (laiškais ir telefonu), sako, jog ir tai netiesa, nes jie patys, sako, įstoję į Čikagos universitetą ar kitus pirmos rūšies universitetus ir visur buvę priimti su "išskėstomis rankomis", nei jie turėję kokių nors sunkumų dėl JAV mokslo potvarkių bei reikalavimų. (B.d.)

Dr. Alg. Margeris

RYTOJ VISI LIETUVIAI
VAŽIUOS Į "NAUJIENŲ"
GEGUŽINĘ

AL - ZABAWA, President

OF

ARCHER KEDZIE NASH

Chicago's Newest Authorized

NASH DEALER

PERSONALLY INVITES THE READERS OF
NAUJIENOS

To Come in and Look Around at Our Excellent Values
in New and Used Cars

ARCHER KEDZIE NASH

4391 ARCHER AVENUE

UNESCO KRIZĖ

Pirmu kartį pasaulio istorijoje pasireiškęs bandymas apjungti visų tautų kultūrinį gyvenimą, įkūriant Jungtinių Tautų padalinį — UNESCO (United Nations Education, Science and Culture Organization), — po septynių metų pastangų, atrodo, neatnešė laukiamų rezultatų ir sudėtos į šią organizaciją viltys nepasitvirtino. Netrukus po J.T.O. generalinio sekretoriaus M. Trygve Lie dimisijos, atsistatydinęs UNESCO generalinis direktorius poetas M. Jaime Torres-Bodet pareiškė, kad po savo ilgo patyrimo jis nustojo tikėti visu tuo, kam jis ligi šiol vadovavo.

Prancūzų spauda pastebi, kad šis pareiškimas ir UNESCO nesėkmė nereiškia kultūros krizės, bet tik įrodo, kad priemonės kultūriniam gyvenimui organizuoti pasirodė netinkamos ir neįgyvendinamos.

Kritikuojant ligšiolinius UNESCO metodus, iškeliamas dabartinės jos struktūros, kuri, kritikų nuomone, iš esmės yra klaidinga ir neįgyvendinama, netinkamumas. Pagrindinis klausimas: ar suderinamas kultūrinės institucijos darbas su tarptautine politika, kuri keičiasi dažniau, negu oras ir kuri vadovaujasi ne esminėmis vertybėmis ir ne principais, bet sąlygų ir pašalinių reiškinų padiktuotomis aplinkybėmis? Pagaliau antras klausimas: ką bendro turi kultūrinis vertybių kūrėjas — dailininko, mokslininko, rašytojo ar muziko — interesai su ministro interesais, apskritai?

Nežiūrint to esminio nesuderinamumo, ligšiolinis UNESCO organizmas yra visiškai priklausomas nuo politikos žmonių: delegatus į UNESCO skiria atskirų valstybių valdžios, kurios juos ne tik finansuoja, bet ir kontroliuoja. Ir nors UNESCO nepretenduoja į kultūrinis vertybių kūrybą, o tik į priemonių tai kūrybai skatinti organizavimą, bet vis tiek ji nulemia, mažų mažiausia, tų vertybių išskyrimą, jų paskirstymą masėse, kaip pagaliau, vienu ar kitu principu pabrėžimą ir iškelimą.

Yra žinoma, kad šitokia kultūrinis organizmų struktūra yra praktikuojama diktatūrinuose kraštuose, kur bet koks kultūrinis reiškinys yra pajungtas valdžios aparatui ir dažniausiai tarnauja tik priemone politinės sistemos režimui stiprinti. Bet vakarų demokratinei tradicijai tokia pažiūra reikštų visišką kultūros degradaciją.

Kritikai prikiša ligšiolinei UNESCO struktūrai tris pagrindinius netobulumus: 1) ji yra per plačios apimtys, 2) per daug centralizuota ir 3) per daug priklausoma nuo krašto valdomųjų sluoksnių.

1) Organizacija, kuri apima visą planetos civilizaciją, kaip tik dėl savo platumo, visada bus pasmerkta tam tikram abstraktumui: ji neturės aiškiau suformuluotos definicijos ir pilno kul-

tūrinio turinio (šiuo metu, sakysim, UNESCO pagrindinis tikslas nusakytas labai bendra sąvoka — tarnauti taikai). Norint pasiekti kultūrinio tautų bendradarbiavimo, reikėtų išeiti ne iš pasaulinio, bet iš plačia prasme suprantamų regionalinių taškų, turint galvoje, kad istorinės aplinkybės sukūrė tam tikrus, tarpusavy besiskiriančius, kultūrinius regionus, pvz. Europa, Islamo kraštai, Pietų Azija, Tolimieji Rytai ir t. t.

2) Su šia mintimi rišasi ir UNESCO decentralizacija. Kultūrinė realybė netarpsta pilnai nei izoliuotame individe, nei tautoje, nei plataus masto tarptautinėje organizacijoje, bet organiškai suaugusiose bendruomenėse, kurias išugdė ir suformavo kūrybinis momentas: studijų centruose, mintijimo ir meno plačia prasme suprantamose mokyklose, teatruose, institutuose ir laboratorijose. Žodžiu, visame tame, kas susikūrė ir išsivystė organiškai. Kultūrinis darbas yra federalistinės prigimties, taigi, decentralizuotas. Jo koordinacija gali pasireikšti tik spontaniškai ir iš vidaus, bet ne aprioriniu keliu, kuri naudoja UNESCO, viską reguliuodama iš tolimo ir abstraktaus centro. Laikantis ligšiolinio principo, gavosi biurokratizmas, kuris nieko bendra neturėjo su kultūros ugdymu.

3) Apie valdžios žmonių iniciatyvą ir kontrolę kultūrinėje darbuotėje buvo sustota šio straipsnelio pradžioje. Iš tos kontrolės iškilusius neigiamumus galima būtų pašalinti tik tuo atveju, jeigu politikai, diktuojančios rolės vietoje pasiimtų arbitry pareigas. Patys suinteresuotieji kultūrinėmis vertybėmis turėtų spręsti, kas iškeltina, platintina ir pabrėžtina. Politikai turėtų tik palengvinti nugalėti sunkumus, kuriuos šiandieniniame pasauly sudaro valstybių sienos ir kitos kliūtys, dalinantis kultūrinėmis vertybėmis, bet ne spręsti apie jų tinkamumą ar netinkamumą.

Šita kritika, kurią iškelia Europos spauda, neatsako į eilę klausimų, kurie iškyla ir iškils praktiškame UNESCO darbuotės organizavime ir kurių vienas svarbiausių yra finansai. Šiuo metu UNESCO metinis biudžetas siekia \$9,000,000. Nors iš pažiūros tai yra didelė suma, bet tai tik lašas jūroje, palyginus su kitomis Jungtinių Tautų išlaidomis. Pagaliau, kritika visiškai nepaliečia Sovietų Sąjungos ir satelitų, kurie atsiskaitė į UNESCO, bet kurių buvimas ir įtaka kultūriniam pasaulio gyvenime nėra be reikšmės.

Nors šios kultūrininkų, kurie tiki, kad kultūrinis vertybių kūrimas ir platinimas bei bendru apšvietos pakėlimu galima pasiekti žemėje taikos, mintys yra sveikintinos, bet kažkodėl norisi skeptiškai žiūrėti į visas tas pastangas. Neatrodė, kad dabartinėje situacijoje UNESCO galėtų išaugti į veiksmingą organizaciją, kuri politikų ruošiamų skerdynių vietoje sugebėtų

mūsų rtulio gyventojams sukurti prasmingą ir žmogaus vardo vertą gyvenimą. Vargu, ar UNESCO kada nors galės pasidaryti nepriklausomu nuo politikos vienetu, kai aštrėjant politi-

nei krizei, ir materialinės priemonės ir žmogaus likimas vis giliau ir giliau atsiduria į nieko bendra su žmoniškumu ir kultūra neturinčių valstybių vyrų glėbius.

A. S.

KUR GALIMA UŽSISAKYTI 'DARBA'?

Žurnalo "Darbas" metinė prenumerata \$1; pavienio numerio kaina 25c. Lietuvių Darbininkų Draugijos nariai žurnalą gauna nemokamai. Skaitytųjų patogumui, sekamos įstaigos bei asmenys sutiko platinti "Darbą", t. y. priimti prenumeratas ir pardavinėti pavienius numerius:

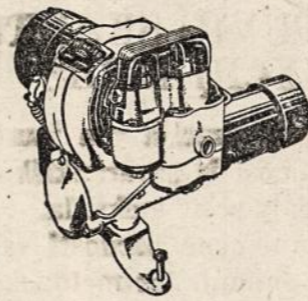
CHICAGOJE: (1) "Naujienos", 1739 So. Halsted St.
(2) V. B. Ambrose, 927 W. 34 Pl., Chicago 8, Ill.
(3) J. Kundrod, 3902 So. Albany Ave., Chicago 32, Ill.
DETROIT: A. Kulesienė, 3948 Risdon, Detroit 16, Mich.
BROOKLYNE: (1) A. Buivydienė, 8620—75th St., Woodhaven, L. I.
(2) B. Spudienė, 8833 Elert Lane, Woodhaven.
CARNEGIE, PA.: Mrs. E. Shumaitis, 708 Doolittle St., E. Carnegie
CLEVELAND: W. Ukertis, 1322 E. 89th St., Cleveland 6.
BALTIMORE: K. Matuliaskas, 1519 W. Lombard St., Baltimore 23
AKRON, OHIO: N. Trumpikas, 773 Bisson Ave., Akron 7.
PHILADELPHIA: Wm. Burton, 2014 Orthodox St.
ROCKFORD, ILL.: Rose Buches, 512 Brook Road.
SHAMOKIN, PA.: J. D. Tainis, 411 No. Shamokin St.
WILKES-BARRE, PA.: J. V. Stanislovaitis, 86 Amherst Ave.
MONTELEO, MASS.: (1) K. Venslauskas, 12 Andover St.
(2) P. Krušas, 141 Sawtell Ave.
CAMBRIDGE, MASS.: (1) L. Silkinis, 783 Main St.
(2) Vincent Spa, 233 Portland St.
NORWOOD, MASS.: F. Ramon, 1118 Washington St.
SOUTH BOSTON: "Keleivis", 636 Broadway
KANADOJE: (1) K. Lukoševičius, 35 Wilson St., Hamilton, Ontario, Canada.
(2) P. Shimelaitis, 1271 Alard St., Verdun, (Montreal)
ANGLIJOJE: A. Zamžickas, 26 Devonport Rd., London W 12 Eng'd.
AUSTRALIJOJE: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., West Hindmarsh, Adelaide, S. E. Australia.

Bet parankiausia užsisakyti tiesiog, rašant laišką ir siunčiant pinigų Lietuvių Darbininkų Draugijos Sekretoriui šiuo adresu:
N. JONUŠKA, 15 Cotton St., Roslindale, Mass.

GESAS IR ALIEJUS! JEI TURIT 1951-2 M. PERMITUS, MES ĮDĖSIME JUMS PEČIUS

INVESTUOKITE savo dolerius IŠMINTINGAI!

PADIDINKITE SAVO NUOSAVYBĖS VERTĘ

WINKLER LP*

*LOW PRESSURE OIL BURNERS

WINKLERio žemo spaudimo ALIEJAUS PEČIAI. Apsimoka vien tikrai aliejaus sandaupa! 10 metų nozzle garantija!

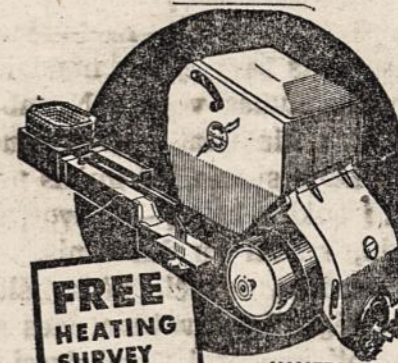
Užėikite ir leiskite Jums parodyti, kodėl geriausia investuoti į šį ALIEJAUS PEČIŲ. Kodėl jis nerūksta, negamina suodžių bei anglių. Pamatysite, kodėl jis vartoja mažiau ALIEJAUS, kodėl jam reikalinga MAŽESNĖ PRIEŽIŪRA; kodėl mūsų kostumeriai pataria savo draugams ir giminėms įsigyti

ALIEJAUS PEČIŲ.

WINKLERio pilnai automatiški stokeriai.

WINKLERio automatiškas apšildymas sumažins Jums darbą ir apsaugos nuo purvo, kurį sukeldavo senas kurenimas rankomis. Automatiškai jis laikys temperatūrą reikalingoje aukštumoje, nekreipdamas dėmesio į oro pakaitas. Garsusis WINKLERIO "INTERPLANT" DRIVE užtikrins Jums ilgą, patikimą tarnybą. Apžiūrėkite WINKLERI pirmą, negu pirksite pečių.

TINKAMAS NAMAMS KRAUTUVEMS IŠTAIGOMS DIRBTUVEMS

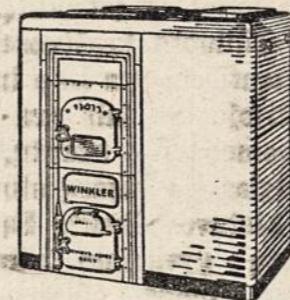

FREE HEATING SURVEY

IMMEDIATE DELIVERY

WINKLERIO pečiai (furnisai) tinka ALIEJUI . . . GESUI . . . ANGLIMS

Turime specialų modelį Jūsų namams, nežiūrint kokį kurą Jūs vartojate — ALIEJŲ, GESŲ ar ANGLIS. Kiekvienas modelis turi didesnę šildymo paviršių, negu paprastieji furnisai, įskaitant ir varomo oro cirkuliatorius.

WINKLER

EV'RY FUEL FURNACES

Užėikite ir leiskite mums parodyti, kodėl šis yra geriausias jūsų investavimas į pečių.

WINKLERIO GARO ARBA SILTO VANDENS PEČIAI (Boileriai)

PASTATYTI ILGAI TARNYBAI

Čia taip pat geriausias Jūsų investavimas yra BOILERIŲ, GESŲ arba ALIEJUMI kurenama. Šiuo atveju taip pat užėikite ir leiskite mums parodyti kodėl. Išitinksite, kodėl jis Jums geriau atliks darbą; kodėl jis suvartos MAŽIAU ALIEJAUS, MAŽESNIUS geso kiekius. DIENOMIS IR NAKTIMIS patarnaujame prie IVAIRIAUSIŲ RŪSIŲ apšildymo priemonių.

Pakeičiame dalis. Motorus. Elektros kontroles. Transmisijas. Gerai atliekame ir garantuojame darbą dešimčiai metų. Kainos prieinamos. Taisome pačioje Chicagoje ir tolimuose priemiesčiuose. Turime sunkvežimius ir galime pasiekti tolimas vietas. Kalbame lietuviškai.

Paskambinkite. Atvažiuosim ir apžiūrėsime jūsų pečius.

Autorizuoti ir tiesioginiai dirbtuvės distributoriai
G A S — O I L

ARCHER STOKER CORP.

3827 ARCHER AVE.

Lafayette 3-3138

Skautijos Takas

Nr. 16(67) CHICAGO, ILL. 1953.VI.20

Adresas: KAZYS BUKAUSKAS, 1532 S. 49th Court, Cicero, Ill. TO 3-2337

RAMUMAS PAVOJUJE — UŽTIKRINA PERGALE

Daug gerų sportininkų pralaimi rekordus eidami į sporto aikštę, daug protingų konkursistų nustoja premijų konkurso koridoriuose, daug vyrų ir moterų žūsta, pasidavę panikai, gaisro atvejais, daug šaunių kareivių sušala žygyje į frontą. Tai vis pasitėkėjimo savimi, drąsos ir ramumo stokes pasėka. Liūtų tramdytojo epėgėjus yra arba pilnas pasitėkėjimas savimi ir tobulas meistriškumas, arba... procesija į kapus.

Pavojus gali būti puikus dalykas, jei mes pajėgiame sutikti jį ramiai ir išmintingai, būdami tikri savo pergalė. Pasaulyje nebūtų didvyrių, jei nebūtų progų būti bailiais; mes negalėtume triumfuoti, jei neturėtume priešų. Ir tai buvo priežastimi, kad Baden-Powell pavadino skautus riteriais. Jie yra taikos riteriai. Jie kovoja gerą kovą ir išlaiko ugnies bandymą.

Stengdamiesi kovoti gerą kovą ir išlaikyti ugnies bandymą, skautai yra nuolatos „teisiami“. Jie stovi prieš amžinojo teisingumo Teisėją. Jų kūnai yra nusėti randais. Tai kovų ir bandymų įrodymai, kurie yra tikrasis skautų išteisinimas, nes skautai dėvi juos kaip garbės ir laimėjimų ordinus.

Bet esama skautų, kurių randai yra jų gėdos ir išdavimo ženklai, nes jie stokojo drąsos ir pasitėkėjimo. Jų ordinai žymi jų paklusnumą, tačiau paklusnumą ne Skautybei, o svetimiems dievams. Paklusnumas yra dorybė. Bet esama paklusnumo, kuris išplaukia iš nepastovumo. Nepastovumas gi yra dažna silpnybė. Beveik kiekvienas skautas turi ją didesniame ir mažesniame laipsnyje. Toksai paklusnumas iššaukia konfliktą sąžinėje. Dvasios chemikai išrado vaistą ir prieš tąją ligą — sąžinės konfliktą. Ir pavadino jį: PAKLUSNUMAS.

Paklusnumas yra dorybė; paklusnumas yra vaistas... Kiekvienas gi vaistas, pats savyje, yra nuodai. Todėl, ir paklusnumas veda į Nurnbergą!

Mes niekuomet nerealizuojame savo kūno svorio, iki mums netenka lipinti į aukštą kalną — kovoti su nuovargiu, kovoti su kliūtimis, kovoti už kiekvieną aukščio pėdą, išlaikyti mūsų jėgų išsieikvojimą. Mes galime nugalėti nuovargį tikrai drąsiai visų mūsų jėgų įtempimu, gi išlaikyti jėgų išsieikvojimą — ramiu pasitėkėjimu savimi. Taigi, drąsos, ištempimo, ramumo, ir svaiginanti aukštuma bus pasiekiama!

Skautavimas yra lipimas į mistinį kalną. Lipant į jį, sutinkama erškėtkrūmiai, uolos, prarajos ir kitos kliūtys. Tęsti žygi kas kartą yra sunkiau. Daug lengviau yra apsigręžti ir, nulenkus galvą (paklusnumui), leisti pakalnėn, negu, nugalint nuovargį bei kliūtis ir išlaikant jėgų išsieikvojimą, siekti kalno viršūnės — svaiginančios aukštumos.

Tiek lipant kalnan, tiek leidžiantis pakalnėn, tenka skintis kelią per erškėtkrūmius, nuslįsti nuo uolų, nukristi į prarajas, ir nugalėti kitas įvairias kliūtis. Tai visa palieka skautų kūnuose randus. Jie yra dvasiniai garbės ir laimėjimų ordinai, jei skautai juos gauna lipdami kalnan. Tačiau jie yra gėdos ir išdavimo ženklai, jei skautai juos gauna leisdamiesi pakalnėn.

Nėra galima lipinti į tąją kalną be svyravimų ir sukupimų, be atsigręžimo ir žiūrėjimo atgal. Gyvenimas juk yra pilnas pagundų bei progų ir susvyruoti, ir suklypti, ir atsigręžti, ir žiūrėti atgal, taipogi apsigręžti ir

6—NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 20, 1953

leisti pakalnėn. Pagundos ir progos yra nuolatiniai skautų palydovai. Jų negalima išvengti.

Skautai gali išgauti stiprybę iš silpnybės ir pergalę iš pralaimėjimo. Tai jie gali pasiekti tada, kada atsisako svyravimų ir, pakilę iš sukupimo, tęsia kovą. Tuomet svyravimai pakelia kovos vertę, sukupimam sustiprina skautų jėgas. O tatau yra progresas. Visa gi tai reiškia, kad šėtonas — pagundų viešpats, svyravimų valdovas ir sukupimų meistras yra mūsų tarnas, o ne ponas.

Jis yra tasai „kriokias liūtas“, mūsų priešininkas, slankiojasis aplinkui, ieškodamas, ką prarytų. Tačiau skautams jis tampa tuoju, kuris bando jų stiprybę ir gudrybę kovoje, kuris verčia juos būti blaiviems, neapsvaiginti svetimų dievų nektaru, ir budėti: įveikti savo nerangumą ir pasiūsti „žadiman“ visas savo jėgas bei atargas.

Taigi, šėtonas tampa priešu skautų snauduliui, jų energijos žadintoju ir jų taikos įrankiu. Skautiškoji taika tačiau nėra neturėjimas jokių priešų, kliūčių, sukupimų arba svyravimų. Ji yra viso to nugalėjimas. Nugalėjimas su gražios gamtos ir viso pasaulio Kūrėjo pagalba, nugalėjimas su šypsena lūpose.

Skautai, būkite blaivūs ir budėkite!

S.D.S.

LIETUVIŲ SKAUTŲ VYČIŲ ŽODIS

Skautų organizacija yra jaunuomenės auklėjimosi ir savarankiškam gyvenimui ugdymosi mokykla. Josios tikslas jaunuomenę paruošti savarankiškam gyvenimui. Jos metodas: gamtos pažinimas ir kasdieniniai geri darbai.

Gamtos pažinimui ir savęs užsigrūdinimui, skautai nuo pat pirmų skautavimo dienų vyksta į gamtą, „į miškus, prie vandenį, kad tyrime ore, saulės spinduliuose, nakties glūdumoje, kartais ir šaltyje, lietuje, jie įgytų sveiką natūralaus pasaulio pažinimą, pastabumą, sumanumą, ryžtumą, energiją, kad išaugintų geresnį pareigos, drąsos, punktualumo, darbo meilės, švaros, praktiškumo supratimą.“

Ir šią vasarą skautai stovyklau. Stovyklau ir Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos skautai, es (atsikūrę jų vienetai emigraciniuose kraštuose).

Dalis mūsų tautiečių yra likę tremtyje — Vokietijoje. Su jais yra likę ir mūsų jaunuomenės — skautų, kurie nori ir rengias šią vasarą stovyklauti, atšvęsti Lietuvos Skautų Sąjungos 35-rių metų gyvavimo sukaktį. Tačiau neturtas, bloga materialinė padėtis juos varžo.

Jie nuoširdžiai kreipiasi į mus, į kiekvieną lietuvių juos sava auka paremti, sušelpiti.

Šią vasarą, Šveicarijoje — Europoje, įvyksta vyresniojo amžiaus skautų (nuo 16 m. amž.), taip vadinamų, skautų vyčių tarptautinis sąskrydis.

Ten suvažiuos iš visų pasaulio kampų skautai vyčiai, atstovaudami savas tautas, kraštus. Į tą sąskrydį nori vykti ir lietuviai skautai vyčiai. Jau yra parinkti ir kandidatai — Diepholzo (Vokietijoje) gimnazijos auklėtiniai, atstovauti lietuvių skautus vyčius ir Lietuvą.

Gerai pamine lietuvių skautų dalyvavimą tarptautinėje skautų Jamboree — Prancūzijoje 1948 m.; Australijoje 1953 m. pradžioje, kur mūsų skautai šauniai pasirodė ir tuo pačiu Lietuvos vardą išgarsino.

Šių 5 skautų vyčių stovyklavimas tarptautiniame sąskrydyje atsieina

\$250. Vykstantieji, kaip žinome, yra benamiai tremtiniai — Diepholzo gimnazijos auklėtiniai. Jie lėšų neturi.

JAV Rajono lietuvių skautų vyčių skyrius kreipiasi į visus lietuvius skautus, es, į visus geros valios tautiečius, maloniai prašydamas anuos mūsų brolius paremti aukomis.

Aukās maloniai prašome siūsti šiais adresais:

1. Pasaulio Lietuvių Skautų, čiu Sąjungos Vokietijos Rajono Vadovui: A. Venclauskas (20a) Hannover — Kleefeld, Hegels str. 6 — Germany.

2. Lietuvos Skautų Brolijos skautų vyčių Vadovui: H. Stepaitis, 114 Marion Ave., Toronto, Ont., Canada.

3. A. Augustinaitis 3727 So. Lowe BUDIME!

JAV Rajono skautų vyčių skyrius

Čikagos lietuviai skautai stovyklau Lakeside, Wis.

Šiais metais lietuviai skautai, priklausančieji „Lituanicos“ tuntui, stovyklau gražiame Mr. Frank Bascio Lakeside kurorte, kuris yra prie Pewaukee ežero, Wisconsin valstijoje.

Stovyklai vadovaus prityręs stovyklautojas p. Ed. Zabarskas, talkininkaujamas vadovų sktn. Kauno; kapeliono kun. Peškio; v. sktn. A. Kerelio; v. skl. Šalčiūno; v. skl. K. Miliūno ir v. valt. A. Levano.

Mr. F. Bastys stovyklautojams yra pasiūlęs puikiausias sąlygas neimdams už tai jokio mokesčio.

Stovykloje žada lankyti ir Lietuvos Skautų Sąjungos įkūrėjas P. Jurgeļa. Be to, stovyklau PLSS Amerikos Rajono vad. v.s. M. Jurkšas.

Iškilmingas stovyklos atidarymas įvyks š.m. liepos mėn. 4 d., kuriame laukiama dalyvaus daug svečių bei skautų tėvų. E. V.

Niagaros stovykla

Lietuvių skautų 35 metų sukakčiai atžymėti š. m. birželio 30 — liepos 5 d. įvyks skautų stovykla, apie 7-8 mylias nuo Niagaros krioklių, Kanadoje. Stovyklai vadovaus v.s. K. Grigaitis, o jo pavaduotojas — pskn. H. Stepaitis. Iškilmingas stovyklos atidarymas įvyks liepos 1 d. Ketvirtadienį vakare, lankymas Niagaros krioklių. Šeštadienį po piet, vadovų sueiga ir tą pačią dieną vakare, įvyks stovyklos uždarymas. Užsiėmimai vyks šakomis, kurių programas ruošia LSB skyrių

vedėjai. Kai kurie užsiėmimai bus bendri visoms šakoms. Vienetai pagal šakas bus paskirstyti į draugoves, skiltis, laivus bei valtis. Užsiėmimų numatoma keturios su puse valandos kasdien. Skautai, kurie nori, jau gali pradėti stovyklauti birželio 27 d. vakare. Šiai stovyklai prisiminti yra paruoštas specialus ženklukas.

Trumpai

Toronte veikiantis jūrų skautų „K. K. Vaidoto“ laivas š. m. gegužės 15-18 dienomis turėjo trijų dienų stovyklą, vadovaujant laivo vadui v. valt. G. Kačanauskui. Į stovyklą atsilankė ir daug gerų patarimų davė ps. H. Stepaitis, LSB skautų vyčių skyriaus vedėjas.

Š.m. gegužės 30 d. to pačio laivo rėmėjų-bičiulių būrelis surengė šokių vakarą, į kurią taip pat atsilankė Brolijos Vyriausias Skautininkas ir keletas vadijos skautininkų. Visas gautas pelnas skiriamas jūrų skautų „K. K. Vaidoto“ laivui.

Toronto tuntas turėjo gegužinę, kuri gerai pasisekė ir davė gražaus pelno.

Brolijos reikalų vedėjas ps. V. Morkūnas darbe išgelbėjo vienam bendradarbiui gyvybę.

Snauduliu, miegu ir tinginyste išvejamoms iš pasaulio visos dorybės.

Petrarka

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prieingiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipama į mokyklos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 6 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

Naujokaitis saugiai ir tvarkingai perveža daiktus

Jeį keliatės į kitą butą arba vykstate į kitą miestą, esu pasiruošęs saugiai ir tvarkingai pervežti jūsų daiktus. Darbą atliksiu pigiai ir sąžiningai. Turį ilgą patyrimą, esu pervežęs šimtus šeimų, nepaprastai daug brangių rakandų. Pervešiu ir jūsų.

Telefonuokite Walbrook 5-9209
Neatsiliepus, skambinkite antru telefonu:
Lafayette 3-9754

JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street Chicago, Ill.

BITĖS MIRTIES SUKAKTIS

Ši mėnesį sueina 10 metų nuo žinomos rašytojos ir visuomenininkės Gabrielės Petkevičaitės - Bitės mirties. Toji didžiai lietuvių tautai nusipelnusi moteris savo gyvenimu yra viena šviesiausių mūsų asmenybių, kuri dirbdama savo tautiečių tarpe sugebėjo jungti savo du būdingus XX amžiaus pradžioje lietuviui inteligentui momentus: kultūrinį ir visuomeninį.

Iš jos raštų paminėtini šie veikalai: "Kova", "Tėvas ir sūnus", "Krislai", "Ad astra", "Iš mūsų kovų ir vargų", "Didžiojo Karo dienyas" ir kt.

Jos raštai prisidėjo prie lietuvių literatūros savotiško persilaužimo ta prasme, kad su jos įnašu tiek pati tematika, tiek jos įforminimas iš liaudiškojo ir iš dalies primityvaus pobūdžio pereina į labiau intelektualinę plotmę.

Vienu didžiausių jos visuomeninio pobūdžio darbų reikia laikyti įsteigimą 1893 m. "Žiburė-

lio" draugijos, kurios tikslas buvo organizuoti šalpa moksleiviams. "Žiburėlis" tebegyvuoja iki šiandien ir, negalėdamas savo veiklos plėsti tėvynėje, sėkmingai reiškiasi JAV.

Nepriklausomoje Lietuvoje ji buvo išrinkta į Steigiamąjį Seimą ir kaip seniausia atstovė pirmininkavo pirmame jo posėdyje.

Gabrielė Petkevičaitė - Bitė mirė Panevėžyje 1943 metų birželio 14 d., sulaukusi 82-jų metų. (D).

— Aukodamas Balfui žinok, kad tavo auka visados nueis ten, kam ją skiri. Balfas šelpia visus lietuvius, nežiūrind kokios pasaulėžiūros jie būtų (žinoma, išskyrus komunistus). Balfas veiktos prieky visados stovėjo ir tebestovi svarbiausia pareiga: raudonojo teroro iš tėvynės Lietuvos išvartytųjų ir po visus kontinentus išblaškytųjų (ypač Europoje pasilikusių) šalpa ir broliška pagalba.

Deportacijos iš Klaipėdos krašto

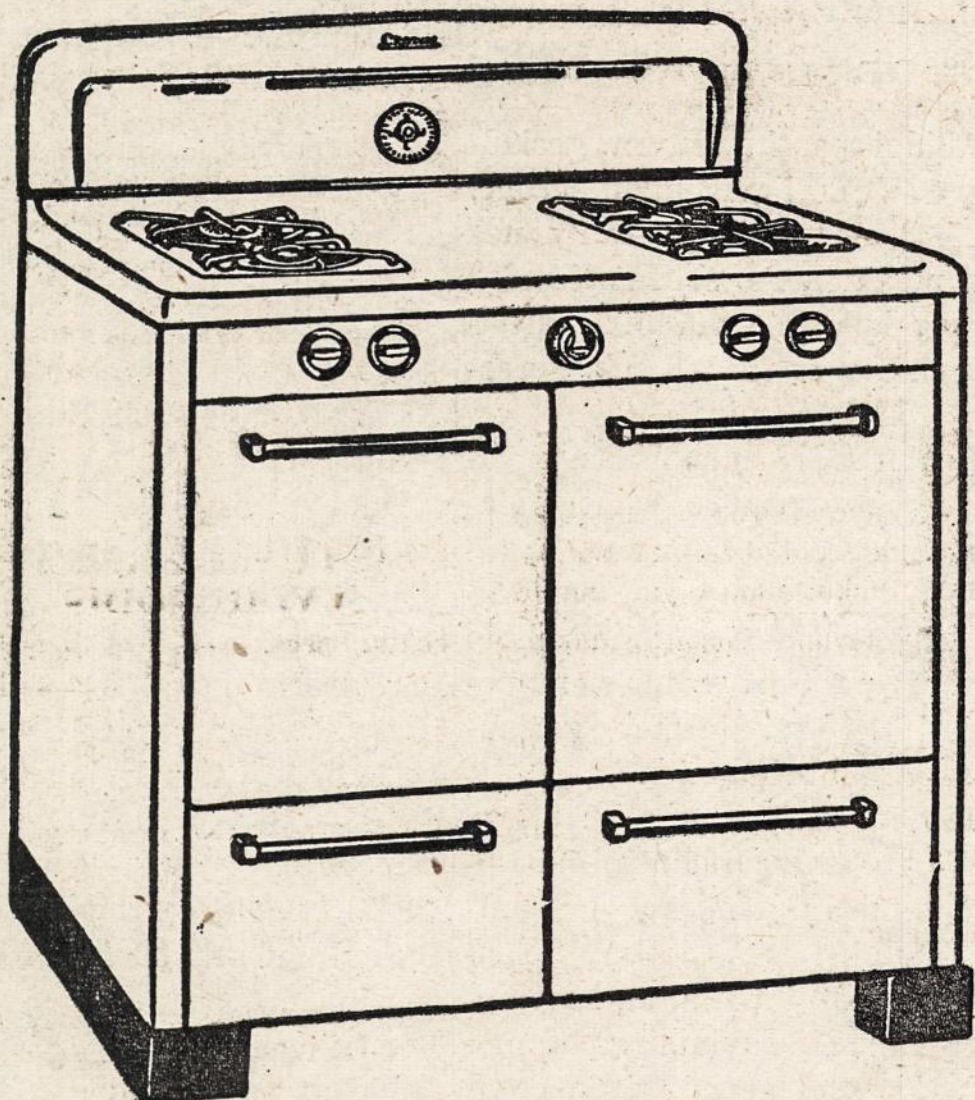
Goettingene leidžiamas "Presedienst der Heimatvertriebenen" skelbia, kad iš Klaipėdos krašto vykdomos ir toliau priverstinės deportacijos. Iš to krašto vokiečiams siunčiamos į Rusijos gilumą daugiausia miško darbams. Tačiau šiaip krašto vokiečiai, kurių ten liko visai nedaug, su lietuviams palaiko gerus santykius, vieni kitiems stengiasi kuo galėdami padėti. Pats miesto atstatymas eina labai lėtai. Bažnyčių dar vis te-

berioško tik girūvėsiai. Uoste pastatytas naujas švyturys — tai ir viskas.

Elbinge yra 40,000 lenkų, iš kurių 5,000 dirba Sovietų karo laivyno dirbtuvėse. Sala yra atkirsta ir saugojama Sovietų šarvuočių. Sovietinės ir lenkų uniformos vyrauja taip pat Marienburge, kuris dabar skelbiamas esąs "senos lenkiškos kilmės". Stettine plevėsuoja dvi svetimos vėliavos. Kaip dėl jo, taip ir dėl kelių kitų Baltijos svarbesnių uostų tarp lenkų ir rusų vyksta smarkios varžybos. Vokiečių žodis Stettine dar mažiau sveria už abiejų kitų.

Lietuvių Prekybos Namuose

Jūs pirksit be rizikos visus namams įrengimus

Gas Range pečiai įvairiausių firmų, o ypatingai

didelis pasirinkimas garsių CHROME, su nedūžtamu porcelano viršumi — nuo **\$99⁰⁰**

Be to, didelis pasirinkimas šaldytuvų, pradedant nuo **\$149⁰⁰**

3 dalių miegamojo kambario baldai (ąžuolas, riešutas arba šviesios spalvos) **\$149⁰⁰**

2 dalių svečių kambario baldai, Nylon, Frieze ir daug kitų — nuo **\$139⁰⁰**

Vilnoniai kilimai — 9x12 tikrai **\$200⁰⁰**

Radijo, televizijos, rašomosios mašinėlės, elektriniai dulkių siurbliai ir visa, kas tik reikalinga Jūsų namams.

SEKMADIENIAIS NESKAITOME PARDAVIMO TAKSŲ

FURNITURE CENTER, INC.

Įmonės Vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 S. Halsted St. Tel. Victory 2-4226

Prekyba atidaryta: Pirmadieniais, ketvirtadieniais 9 val. ryto iki 9:30 val. vakaro. Kitomis dienomis 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais 10 valandą ryto iki 5 val. vakaro.

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerasite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

Štabas kalba lietuviškai

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

Redaguoja:
REDAKC. KOLEKTYVAS

Atsak. Redaktorius:
BR. KETURAKIS

Rankraščius siūsti: SPORTO PASAULIS
5647 S. Rockwell St., Chicago, Ill. arba 2325 S. 11th St., Milwaukee, Wis.

Lengvoji atletika

Šimet smarkiai juda visos Europos tautos, nes 1954 m. įvykstančios Šveicarijoje Europos lengvosios atletikos pirmenybės, pamažu išryškina ir didžiuosius favoritus.

Nepaprasta darbo įtampa sutelkta, žinoma, pas Sov. S-gos lengvaatletus, kurie šalia olimpinų žaidimų ganėtinai gerą pasirodymo, tvirtai tikisi laimėti šio kontinento pirmaujančią poziciją.

Štai neseniai spaudoje skaitėme apie patenkinamus jų žiemos meto (halėje) lengv. davinčius ir čia žemiau paduodame jau lauko rungčių iškilnes pasiekmes, kurios parodo jų ištiso meto pasiruošimą.

5,000 m. bėgimas — 13:58,8 min. Anufrijew. 10,000 m. bėgimas — 29:21,6 min. Anufrijew.

Abidvi pasiekmes yra geriausios 1953 m. ligšioliniam sezonui, 13:58,8 m. yra II-ji pasauly, nes tik nuostabūs švedas Junder Haegg laiko šio nuotolio pasaulio rekordą ir tik 0,6 sek. geresni — 13:58,2 min.

Leningrade, suruoštos pavasario meto varžybose, latvė Galina Cybina (Zybina sov. spaudoje), kuri neseniai peržengė 16 m. ribą rutulio stūmimo, kaip pirmoji pasauly moteris, numetė ietį 51,18 m. šių metų geriausias pasaulio nuotolis.

100 m. Grigorjew — 10,6 s. 110 kliūtinį Bulantschik — 14,7 s. Ietį Kusnezow — 70,26 m. Jaunius (17-metis) Selenzow persoko 3,93 m. su kartimi. Kitų rungčių daviniai, ypač moterų klasėje, geri.

Suomiai sėkmingai pradėjo 1500 m. nuotolį su svečiais iš Prancūzijos, kurio laimėtoju išėjo Taipale — 3:51,2 min. 5000 m., ten pat Helsinky, laimėjo prancūzas Mimoun — 14:18,6. Geriausias šiuo metu pasauly ietininkas, suomis Hyytiainen ir vėl pirmauja prieš amerikiečius. Jo pasiektas nuotolis 74,52 m. kalba už suomių klasės ietininkų lygį.

Pragoje, jaunasis čekų bėgikas Jungwirth, kurio vardas tik nuo praeitų metų pradėjo brautis į pasaulinių duomenų eiles, 1500 m. prabėga per 3:45,00 min. Visiems europiečiams per ankstyvas siurprizas ir paskatinimas, nes su šiuo vyru teks labai aštriai pasitempti ir tiems, kurie ligi šiai dienai pirmavo.

Kitų skandinavų tautų, ypač švedų, iškilnesių davinčių dar neteko rasti, nes jų forma, dėl vėlyvo pavasario, pasireiškia rugpjūčio galė ir rugsėjo mėn.

Amerikietis Parry O'Brien, kuris neseniai perkopė 18 m. ribą rutulio stūmimo ir vėl pagerino pasaulio rek. 4 cm. Da-

8-NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
SATURDAY, JUNE 20, 1953

bar jo pasiektas rezultatas — 18,04 m. Atrodo, kad šiame nuotoly, jis dar pasistūmės pirmyn.

FUTBOLAS

Po eilės dramatiškų rungtynių, Vokietijos (sutarčių) futbolo būsimų favoritų susitikimas, meisterio vardui įgyti, jau išryškėjo.

1. FC Kaiserslautern ir VFB Stuttgart susitiks Berlyno olimpiniam stadione, birželio 21 d. Borussia Dortmund galimybės susmuko tik dėl stuttgartiečių geresnio įvarčių santykio.

Futbolininkų įdomumui ir patiekiamai galutiną lentelę iš kurios matosi klasifikacijos padėtis:

I grupė

Paskutiniojo susitikimo rungt. rezultatai.

1. FC Koel-Eintr. Frankfurt 0:0
Holstein Kiel - 1. FC Kaiserslautern 2:4. 1. FC Kaiserslautern 6 5 1 — 16:7 11:1 tšk. Eintr. Frankfurt 6 3 1 2 8:7 7:5 tšk. 1. FC Koeln 6 1 3 2 8:10 5:7 tšk. Holstein Kiel 6 — 1 5 8:16 1:11 tšk.

II grupė

Paskutiniojo susitikimo rungt. rezultatai.

Hamburger SV — Union 06 Berlin 3:1. VFB Stuttgart — Borussia Dortmund 2:1. VFB Stuttgart 6 5 — 1 16:6 10:2 tšk. Bor. Dortmund 6 5 — 1 17:7 10:2 tšk. Hamburger SV 6 1 1 4 11:15 3:9 tšk. Union 06 Berlin 6 — 1 5 4:20 1:11 tšk.

Mėgėjų grupėje pirmauja VFB Bielefeld, Homberg SV, Berg Gladbach 09 ir VFL Sindelfingen.

Kitų rungtynių rezultatai

Schalke 04 — Olympique Lille 3:0. Spogg. Fuerth — Nautico Recife 3:2. Kickers Offenbach — Vak. japonų Rinktinė 5:1.

Tus Neuendorf — Prancūzų publikos ordenu apdovanoti. komb. rinkt. 2:2.

Pietų Vokietijos Rinkt. — DFB Rinktinė 5:3. Rinktinė B — Berlynas 4:2.

Anglijos Rinktinė pralaimėjo pasaulio meisteriui Uragvajui 1:2. Rungtynės įvyko Montevideo mieste.

Anglų taurės finalistas, Bolton Wanderers, Amsterdame supliokė olandų rinktinę 6:1. 40,000 žiūrovų melabū buvo patenkinti tuo pustuziniu įvarčių.

RYŠKESNĖS SPORTO

NUOTRUPOS

Lauko teniso tarpvalstybinės rungtynės Australija—Vokietija, kurios įvyko Miunchene, kengūrų atstovai pavaišino vokiečius net 7:0 pasekme. V-jos rinkt. nežaidė Gottfried von Cramm.

Garsieji italų dviratinkai, Fausto Copi ir Gino Bartali, kurių vardai lenktynėse Tour de France ir kt. labai žinomi yra, Italijos prezidento Einaudi res-

Hollywoode, širdies smūgio ištiktas, mirė garsusis "Big Bill" Tilden, lauko teniso garsioji figūra.

Jis yra laimėjęs 1920, 1921 Wimblodono lauko teniso turnyrus ir 1930 m., jau būdamas 37 m. amžiaus, trečiu kart laimėjęs visos Anglijos meistrystę (All-England - Championships). Jo įnašas į lauko teniso žaidimą naujovių ir palikimas sportinės spaudos, kas liečia lauko t. taktiką ir techniką, paliks ilgiam amžiams vertinga mokykla jauniems.

Walt Davis — Helsinkio laureatas šuoly į aukštį įsibėgėjęs, Houstone (Tex.) persoko 2 m. 11,3 cm. Tai naujas pasaulio rekord., bet rungtynės buvo skelbtos — suruoštos parodomos pobūdžio, todėl į oficialiųjų pasaulio rek. sudėty šis aukštis nebus įtrauktas. Kažin ar begali kitu kart tokia galimybė atsirasti t. y., ar gali būti W. D. tokioje geraj kondicijoje, sakytumėm sportiniai, formoj, kad šį aukštį pakartotų.

NEMOKAMAI PERŠVIES PLAUCIUS

Tuberkuliozės Institutas kartu su Christmas Seal Organizacija ir šiais metais peršvietinės plaučius nemokamai. Bridgeporto apylinkėje peršvietimas tęsis nuo birželio 22 ligi liepos 2 dienos.

Pranešdamas apie tai, Bridgeporto Veteranų Tarybos komandierius Henry Lorenz pareiškė: "Džiova pačioje savo pradžioje paties ligonio sunkiai pastebima. Dėl to, yra reikalinga tikrinti plaučius kasmet, kad būtų galima imtis reikalingų priemonių jai dar neišsienėjus".

Plaučių peršvietimas trunka apie 1 minutę laiko. Nusirengti nereikia. Kiekvienas, turįs 15 ar daugiau metų, gali, bet sulaukusiems 45 ir daugiau metų rekomenduojama persišviesti savo plaučius, nes praktika rodo, kad daugiausia susirgimų pasitaiko tokio amžiaus žmonių tarpe.

Žemiau duodamas sąrašas, kur ir kada plaučiai bus peršvietiami:

3449 S. Halsted St.—pirm. ir ketv., June 22, 25 nuo 2 ligi 9 v. v.
3449 S. Halsted St.—antr. ir treč., June 23, 24 nuo 10:30 ryto ligi 5:30 po pietų.

3306 S. Halsted St.—penkt., June 26, nuo 2 ligi 9 val. vak.
556 W. 31st Street — pirm., June 29, nuo 12 ligi 7 val. vak.
528 W. 26th Street — antr., June 30, nuo 12 ligi 7 val. vak.
3156 S. Morgan St.—trečiad., July 1, nuo 1 ligi 8 val. vak.
2896 S. Archer Ave.—ketv., July 2, nuo 2 ligi 9 val. vak.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekviettą sutaupyta dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7747

GENYS MARGAS, O ŽMONĖS

DAR MARGESNI

JONAS ADOMAVIČIUS, M. D.

Jau žiloje senovėje žmonės pastebėjo nelygybę susergant. Viena, žiūrėk, išberia spuogais apelsinū sunkos išgėrus, kito kūnas plėmais nueina žemuogės prisilietus, trečias parausta vėžių užvalges, o dar kitas net ir nuoduose išsimaudęs žvalus išlieka.

— "Na ir tikėk tu žmogus, jog mes esam visi lygūs!" — abejoja tūlas, vienos minėtų ligų kamuojamas. — Valandėle kantrybės, mielas prieteliau, ir dalykas neatrodys taip tragiškas.

Kūnas iš gyvų celių, tarsi namas iš plytų, sudėtas

Tu, prasidėjęs susijungus dviem mikroskopinio dydžio celėms, į šaunų vyrą išaugai ir dabar nekantrauji. Juk skirtumas tarp tavės tik prasidėjęsios — vos 200 mikronų (penktadalis milimetro) dydžio ir dabartinio — net 6 pėdų aukščio, jau universitetą baigiančio, yra tik tų celių skaičiuje, jų subrendime bei susigrupavime. Dabar tu bilijonais tų celių turtingas — jos gražiai susiklostę, įvairius organus sudaro. O visvien tavo kūno pagrinde yra viena mažutė celė. Ji augo, dauginosi, kol tu suaugai. Vienos jų nesiliauja dauginusios veik per visą žmogaus amžių — tai odos, nagų, plaukų, vidinių lyties organų ir kai kurios kitos celės. Dalis jų subrendusios nesidaugina, kaip pav. smegenų celės, bet visos jos yra gyvos ir jautrios. Jos maitinasi, šalina iš savo kūno atmatas, ir, žmogui susižeidus, savo jaunų generacijų kūnais žaizdą lopo. Kai kurios jų išspecializavusios ir gali pagaminti labai sudėtingas medžiagas hormonais vadinamas. Pagaliau celi, kaip ir kiekvienam gimusiam ateina galas.

Kas perdaug — nesveika

Taip gražiai viskas klojas tik natūraliai užsilaikant. Betkoks mikropymas nuo normos celę jaušina. Ji nepakenčia perdaug karšto bei šalto; ji žūsta persūrioje bei perprėskoj aplinkoj. Celė išsigimsta, kai mes nenatūraliai ilgai ir pakartotinai ją jaudinam betkuria jai kenksminga medžiaga, kai dirbdami plėšomės bei tinginiaujam, arba celėi ramybės neduodam nuolatiniam nerviniam įtempime ją laikydami. Tada ji pradeda ne normaliai gyventi — odos išberimai, vėžiai su visa krūva kitų negerovių mus aplanko.

Tu tėvų — protėvių palikimu gyveni

Blogis dar tuo nesibaigia — tu įjautrinęs savas celes gali perduoti tą jautrumą savo ainių celėms. Ir štai ramiausiai gyvenanti tavoji atžala, nei iš šio nei iš to, pasirodo esanti jautri nekuriam maistui bei nevalgomai medžiagai. Šio krašto dažna nuotaka net visai nepažįstamo vyriškio glėbin puola — tik jos vaikus berti pradėjus, bei aniems dusti ėmus, sužino-

ma, jog jos vyro pusėj tokie susirgimai ne naujiena.

Tu pats sau ant sprando ligą užsikari

Yra ligų, kurias žmogus pats, dažnai per savo liurbiškumą, sau ant sprando užsikaria. Viena tokių — odos liga, dėl prisilietimo — kontakto gaunama, yra **Contact dermatitis** arba dermatitis venenata — taip ją kiti dar vadina. Su šiuo nemalonumu mums pravartu susipažinti — lengvesnė bus kova su šia liga, o ji jau milijonuose odų spėjo sau lizdą susisukti.

Contact dermatito priežastys

Tai įgytas mūsų odos jautrumas dėl nuolatinio ar vis pasikartojančio jos erzavimo prisiliečiant žolių, gyvulių bei mineralų. Per ilgesnį ar trumpesnį laiką tokios medžiagos kaip chemikalai, muilai, vaistai, dažai, piktžolių žiedadulkės bei daugybė kitų namie ar fabrike vartojamų išdirbinių mūsų paviršutinės odos celes įjautrina. Jos išsigimsta, nenatūraliai gyventi pradeda ir tada odą išberia.

Contact dermatito plėtimasis

Dažniausiai tai atsitinka staiga už 3 ar 12 dienų po paskutinio jaudinimo. Išberimas pasirodo pirmiausia ant tų odos vietų, kurios lietsi su virš minėtom medžiagom. Dažniausiai tai esti ant rankų ir veido, bet gali apimti bet kurią odos dalį nuo galvos iki padų. Kartais odoje nieko nesimato, tik ją niežti. Dažniau, gi, pūslelės iššoka. Po keletos dienų ar savaitių įsi-jautrina gretimos odos celės — liga plečiasi. Kartais oda esti jautri kelioms medžiagoms iš karto — "polysensitivity" vadinamas toks reiškinys medicinoj. Gydymas tokiu atveju ilgiau užtrunka. Suserga, paprastai, švelni, plona, sausa oda. Lietuvoj dirbę protinį darbą turi čia būti labai atsargūs, ypač jei giminėj buvo vienas kitas odos liga sergąs. Tokie žmonės neturėtų metų metais fabrike vieną ir tą pačią medžiagą liesti. Kartais ta liga skundžias žmonės turi nesveikus dantis bei vidaus organų pūliniais uždegimais negaluoja.

Linus motinos ranka odą glosto

— "Na ir iš kur čia ta odos keistenybė? Lietuvoje, rodos, tokių prajovų nedaug teturėjom" — stebisi ne vienas ateivis. Tiesa, savam krašte gyvenom apsupti liūliuojančių javų, ošiančių medžių, akį veriančių gėlių bei šnerančių upelių tarsi gražiausiam Chicagos parke. Dėvėjom ir valgėm paprastus, užtat natūralius gaminius. Mūsų pasididžiavimas — sesučių išaus-tas lininis plonutėlis rūbas čia tik piniguočiams tejkandamas. O jis odą motinos ranka glosto, jos nejaudina. Mums nė sapne nesivaideno žmogaus sveikatos tirpintojai — didžiuliai fabrikai su jų dulkėm, triukšmu ir dū-

mais. Svetimas mums buvo dirbtinas dangojus, nenatūralus maistas ir... uždaro širdys. O visa tai mūsų odą sirgdina.

Iš kitų klaidų mokykimės

Suprantama, jog Lietuvoje, ir mažiau dėmesio savai sveikatai kreipdamas, drūtesnis buvai, nes ten tokių pavojų sveikatai nebuvo. Be to, ten žmonės, daugumoj neturtingi, galvas ant pečių, ne pinigmaišy užraukę, nešiojo. Tikras lietuvis, net ir praturtes, čia taip pat galvos nepameta. Jis labai atsargus — žiūri, kad dolerius berinkdamas savo rankų į erškėčius nesusižeistų. Tikrai, jei čia atsargus nebūsi — sveikatos dėsnių griežtai neprisilaikysi — neišgelbės tavęs nei prakaituoti viršvalandžiai, nei dviguba tarnyba — metų metais krautos juodai dienai atsargos išdulkės per kelis mėnesius besigydat. Mes bent iš kitų nelaimės pasimokykime, jokiū būdu mūsų pirmtakūnų klaidų nekartokime, dar stro-piau pavyzdiniais mūsų pirmesniais broliais — ateiviais pasekime.

Net akys raibsta

Didžiausioj pasauly ligoninėj besekant būrius contact dermatitu sergančiųjų net akys raibsta — toks čia jų margumynas. Tik pasižiūrėkit kuri jų odos vieta neišberta ir nuo ko anie nesuserga! Štai eilė ligonių išbertom galvom nuo vartojimo plaukams "tonic", nuo dažų, fen vėl nuo lakuotų galvai sagų. Pas kitus išbertos kitos vietos, pav. kakta — nuo skrybelės pamušalo, pomadų bei kosmetikinių vandenų. Ausys — išbertos nuo telefono triubelės, balto aukso akinių rėmų bei kvapalų. Antakiai ir vokai — nuo frizavimo, nagų lako bei kosmetikos. Lūpos — nuo pašėlių, pastų, klijų, maisto, cigarečių. Veidas — nuo kosmetikos, augalų, išpurkštų vabzdžiams nuodų, muilų bei galvai naudojamų medikamen-

tų. Kaklas — nuo grandinėlių, kailių, dažytų rūbų, kvepalų bei nagams lako. Pažastys — nuo dažų, sukenlių laikytuvų, plaukus pašalinančių bei prakaitavimą mažinančių vaistų. Krūtinė ir nugara — nuo plasterio, įtrintų vaistų, vilnos bei šilko. Kirkšnys ir lyties organai — nuo tvarsčių, šlapumo, priešparazitinių vaistų, antiseptinių plovimų ir dušų, nuo jodinos bei guminių preparatų. Sėdynė — nuo žolių, išvietės sėdynių, žvakučių, sukasų, hemorojidams vaistų bei nagams lako. Šlaunys ir blaudos — nuo degtukų dėžučių, augalų, žolių, vilnos, muilo, odinių tvankių. Pėdos — nuo odinių ir dirbtinių batų, dažų, kojinių, šliurių bei vaistų. Alkūnės ir riešai — nuo muilo, dažų, tepalų, apirankių, laikrodžių grandinėlių, odinių bei skurlinių pirštinių. Plaštakos ir pirštai — nuo muilo, vandens, dažų, valymo miltelių, lako, vaistų, acetono, formalino, kalkinio popierio, nuospaudoms dažų, bei siu-vykloj ar fabrike nuolat ilgai tą pačią, rodos visai nieko dėta, medžiagą liečiant.

Ir taip stačiai be galo gali žmogus rukuoti savos odos priešininkus. Paminėjom kelis kasdieniškesnius jų. Tai tipiškas contact dermatito iššaukėjų vaizdas.

Tikras dalykas, jog ne vienas šias eilutes skaitas jau turi odą išbertą. Kitas jau net tuziną daktarų spėjo aplankyti. Tau, dar sveikam, dabar aišku, kaip, palyginti nesunkiai, gali daugelio odos išberimų išvengti. O ar tu šiomis žiniomis pasinaudosi ir sveikas išliksi, tai tik nuo tavos galvelės pareina. Juk ir Dangus žmogui nepadeda, jei pastarasis nesistengia.

ŠI SEKMADIENI NAUJIENŲ PAVASARINĖ GEGUZINĖ LIBERTY GROVE SODE Willow Springs, Ill. Bus gera programa. Bufetas

LIETUVIŠKĄ DUONĄ

ir įvairius kepsnius kepa iš tremties atvykęs patyręs Lietuvoje kepėjas - specialistas

ALEKSAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

738 West 31st Street

Telef.: CALUMET 5-2173

(Tik pusė bloko į rytus nuo Halsted St.)

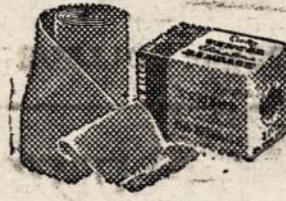
PRIMAMI ĮVAIRŪS SPECIALŪS UZSAKYMAI

An elastic bandage that's truly elastic!

... TENSOR by

BAUER & BLACK

Because TENSOR's elasticity depends on LIVE RUBBER THREADS rather than some special fabric weave, TENSOR provides exact pressure control. Doctors recommend TENSOR to relieve muscle sprains, varicose veins, phlebitis and as a chest binder in whooping cough and pleurisy. And TENSOR is the true-elastic bandage that's light-weight, inconspicuous and quick laundering—with non-ravel edges.

\$120 2" x 8 1/2" yard roll. Larger sizes in stock.

PAUL SURGICAL CO.

6161 So. Kedzie Ave.

Chicago, Illinois

Lietuvių Auditorija
3133 So. Halsted St.

Telefonas:
VICTORY 2-6172

Šeštadienį, birželio mėn. 20 dieną, 7 val. vakare
ALICE STEPHENS-STEPONAVIČIENĖS Studijų Mokinių

KONCERTAS

Visiems parengimams groja BALIO PAKŠTO orkestras

Sekmadienį, birželio 28 dieną
LIETUVIŲ AUDITORIJOS
GEGUŽINĖ - PIKNIKAS
Liberty Grove, Willow Springs, Ill.
SEKMADIENIAIS ŠOKIAI
apatinėje svetainėje.
Įėjimas nemokamas

This man
can save you
money

Did you know that a simple test can determine if hard water is wasting dollars in your home? Our representative will test your water supply—let you see for yourself how hard water results in needless expense—show you how a Rheem Soft Water Appliance will mean savings in time, energy, and money!

Soft Water

does this—and more!

- Reduces wear and tear on fabrics!
- Uses far less soap!
- Gives richer, longer-lasting suds!
- Cuts plumbing corrosion!

Let us make this test—without obligation. The five minutes you spend with our water expert can bring you great savings in the years ahead!

Call Now!

Prompt And Courteous

Service At These

Retail Dealers

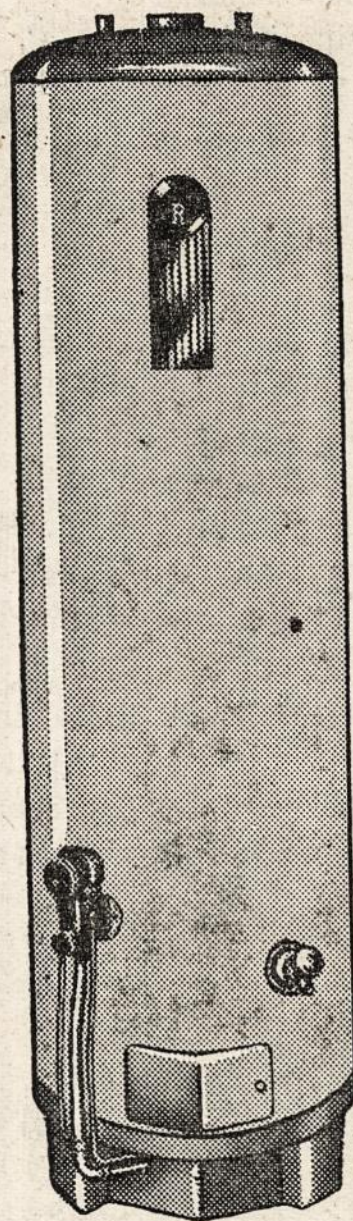
NOW! Plenty of Hot Water Costs Less than Ever Before!

Get BETTER VALUE with a

RHEEM

AUTOMATIC GAS WATER HEATER

10-Year Warranty!

THE RHEEM IMPERIAL
Series 47, 40 gallon, Gas
Water Heater. Finest
quality; 10-year warranty.
Other models in a full
range of sizes and prices.

The new 1953 Rheem Automatic Water Heaters are here—from the world's largest manufacturer of automatic water heaters. And a Rheem is by far your best buy! So if you've been running out of hot water for dishwashing, for baths and wash-day, start enjoying dependable, plentiful hot water . . . and save money too. Come in today! There's a top-quality Rheem Water Heater that is just right for your needs.

Every Rheem Automatic Water Heater is
PRESSURE-PROVED!

The inner tank of every Rheem Water Heater is filled with water and fully tested at a pressure twice as great as ever needed for normal use. The tank in your heater is 100% perfect—assurance of complete reliability and satisfaction.

GARRITY CO.

WHOLESALE DISTRIBUTORS

5850 So. Ashland Avenue

Chicago, Illinois

SEE OR PHONE ANY OF THE PLUMBING RETAILERS LISTED BELOW

<p>C. J. Erickson Plumbing Co. 10012 S. Western Ave., Chicago 43, Ill. Phone HILLTOP 5-7346</p>	<p>Hawthorne Plumbing & Htg. Co. 2909 S. 49th Avenue, Cicero 50, Ill. OLympic 2-2403</p>	<p>JOHN PROSZEK 1838 W. 63rd Street, Chicago 36, Ill. HEmlock 4-7309</p>
<p>HARRY A. SABIN 2916 S. Archer Ave., Chicago 8, Ill. VIRginia 7-0200</p>	<p>AMBROZ PLUMBING CO. 6309 S. Springfield, Chicago 29, Ill. REliance 5-5123</p>	<p>HARRY F. SWADE PLUMBING 3847 Ogden Avenue, Chicago 23, Ill. CRawford 7-1106</p>
<p>ROSELAND PLUMBING CO. 10819 S. Wabash Ave., Chicago 28, Ill. Phone: PULLMAN 5-8827</p>	<p>FRANK A. KVETON, INC. 1815 S. Austin Blvd., Cicero 50, Ill. TOWnhall 3-2145</p>	<p>S. J. BOERSMA 10159 S. LaSalle Street, Chicago 28, Ill. PULLman 5-6733</p>
<p>KUHL PLUMBING CO. 614 East 71st Street, Chicago 19, Ill. TRiangle 4-9223</p>	<p>MATT C. BIRK 9954 S. Turner Ave., Evergreen Park, Ill. GARden 4-1040</p>	<p>BRUNO FRANCIS 2915 W. 63rd Street, Chicago 29, Ill. GRovehill 6-2920</p>
<p>TURKSTRA PLUMBING CO. 10958 S. Halsted St., Chicago 20, Ill. PULLman 5-0100</p>	<p>MIEDEMA PLUMBING CO. 10724 Eggleston Ave., Chicago 28, Ill. PULLman 5-6408</p>	<p>Realty Plumbing & Heating Co. 2819 W. Belmont Ave., Chicago 18, Ill. JUNiper 8-3473</p>

Europos literatūros premija

Savo laiku "Naujienose" minėta Europos literatūros premija, kurią įsteigė Europos Kultūros Centras ir kuri buvo padalinta tarp lenkų rašytojo Czesław Milosz ir vokiečio Werner Warsinsky, yra laikoma savotišku Europos vieningumo kultūrinėje srityje atspindžiu. Pats faktas, kad buvo premijuota neseniai pasprukusio iš anapus geležinės uždangos lenkų rašytojo knyga, liudija apie kultūros bendrus pradus visai Europai su rytinėmis, dabar rusų valdžioje esančiomis, jos sritimis imtinai.

Miloszas savo premijuotame veikalė "La Prise du Pouvoir", kuris buvo parašytas lenkų kalba ir jūry komisijai pateiktas prancūziškame vertime, komisijos nario Ignazio Silone žodžiais, išvengė betkokios propagandos formos ir įrodė savo pribrėndimą suprasti žmogaus gyvenimo kompleksą, atskleidamas žmogaus meilę tikrovei ir pasiryžimą liudyti už ją.

Savotiškas nusistebimas pasireiškė visuomenėje, kai premija buvo paskirta metalo pramonės darbininkui Werner Warsinsky, kuris iki šiol nedalyvavo beveik jokioje literatūrinėje veikloje ir netgi nebuvo bendravęs su jokiais rašytoju. Jo premijuota knyga "Kimmerische Fahrt", kurioje jaučiamas gilus liūdesys ir plati fantazija, apibūdintojų žodžiais, laikoma autentiškiausiu pokarinės Vokietijos meno veikalė.

Spausdintina knyga rasta ispanų rašytojos Maria Zambrano "Delirio y destino", kurioje atspindi būdingas ispanų tautai polėkis ir gilus dvasingumas.

Konkursui buvo pasiūsti 356 rankraščiai. Į jūry komisiją, kuriai pirmininkavo ispanas M. Salvador de Madariaga, įėjo MM. Gottfried Benn, Hagmund Hansen, Gabriel Marcel, Hans Oprecht, Denis de Rougemont ir Ignazio Silone. Laureatų veikalė bus išversti į 6 kalbas ir išleisti Prancūzijoje, Vokietijoje, Italijoje, šveicarijoje, Olandijoje, Austrijoje ir Skandinavų kraštuose. Tai yra vienintėlė pasaulyje literatūros premija, kurios pasėkmės tiesiogiai paliečia tiek daug kraštų.

Kovo 26 d. Genevoje premijos proga suruoštose vaišėse kalbėdamas jūry komisijos pirmininkas M. Salvador de Madariaga apie Europos vieningumą kultūrinė prasme, pabrėžė, kad nieko nuostabaus, jeigu buvo išskirti veikalė, kuriuose liečiama egzilių tematika. Šiandien gyvename tokiam laikotarpy, kad mums rodo, jog visa Europa tikrumoje yra pabėgusi nuo savęs. —D. D.

PAVASARINĖ "NAUJIENU" GEGUŽINĖ

birželio mėn. 21 d.
LIBERTY GROVE PARKE

WILLOW SPRINGS, ILL.
Šoks Ateities šokėjų 8 poros
Visi kviečiami dalyvauti linksmoje
"NAUJIENU" GEGUŽINĖJE!
Šokėjams salėje gres gera muzika
Bus lietuviško alučio ir užkandžių

New
from

PHILCO

BEE JAY STORES

PHILCO 733

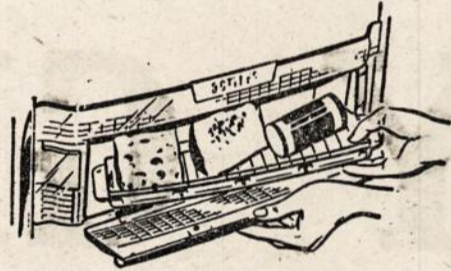
America's Greatest
Value in a Door
Storage Refrigerator

Beautiful "Key Largo" color Philco with huge added door storage space for eggs, fruits, jars, bottles... even full quarts of milk! Like 2 refrigerators in one. Greatest value by far at this low 1953 price.

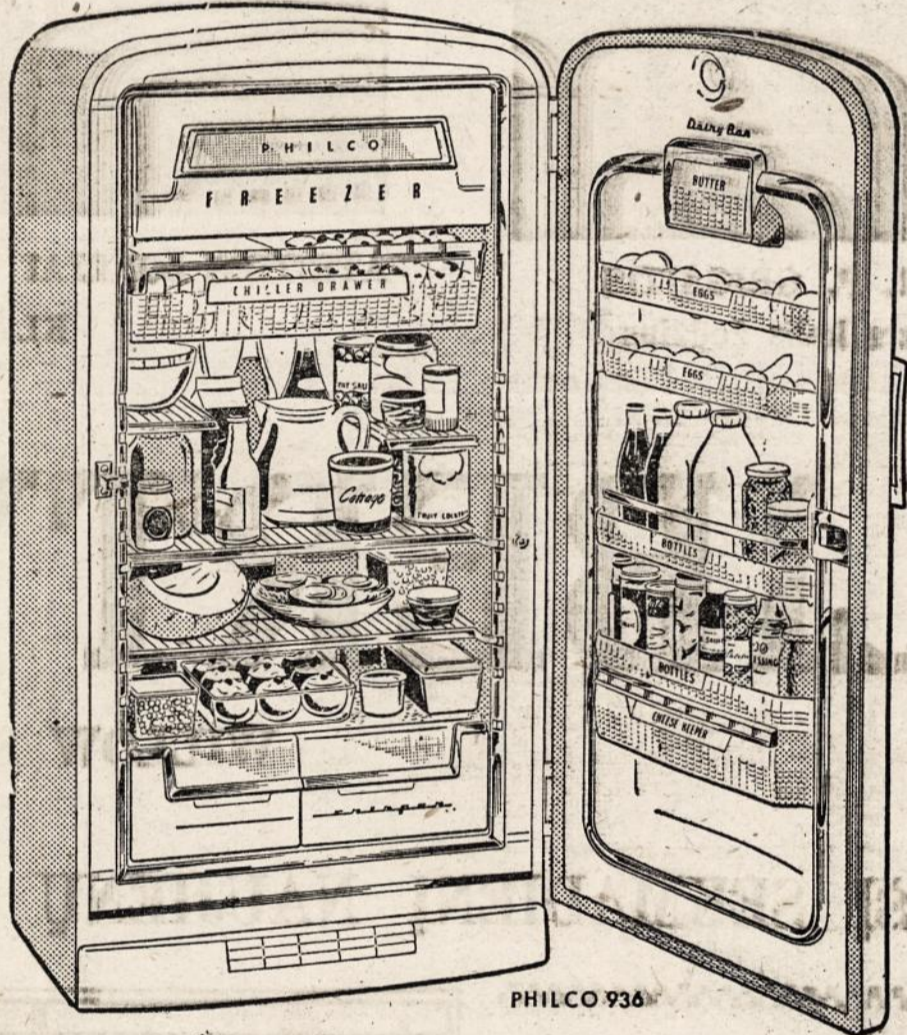
Only \$229⁹⁵

DAIRY BAR

and Exclusive
CHEESE KEEPER

Handiest storage door ever designed. Exclusive Cheese Keeper keeps cheese fresh for weeks, as recommended by the U.S. Dept. of Agriculture. In addition, Butter Keeper. Huge shelf space for even full quarts of milk.

PHILCO 936

Own a New Philco for as little as

\$199⁹⁵

9.4 cu. ft.

PHILCO 936. Full length Dairy Bar. Philco gives almost 9½ cu. ft. capacity. Fits in space of old style 5 ft. models. Full-width Freezer and Chiller Drawer... Adjustable Shelves... Porcelain Crispers.

YOURS ON EASY TERMS

BEE JAY STORES

15 West Hubbard Street

Whitehall 4-3253

Open Monday and Thursday Evenings

"NAUJIENOSE" GARSINTIS VISUOMET APSIMOKA

11—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.— SATURDAY, JUNE 20, 1953

Rytoj NAUJIEŅŪ GEGUŽINĒ-PIKNIKAS

BUS IDOMI PROGRAMA

DR. P. GRIGAITIS
tars kelis žodžius

ATEITIES ŠOKĖJAI PASOKS GRAŽIŲ TAUTINIŲ IR
KLASIŠKŲ ŠOKIŲ

V. B. AMBROSE — DĒDĒ
PASAKORIUS — papasakos
apie gyvenimo eiga

LIBERTY GROVE

WILLOW SPRINGS, ILLINOIS

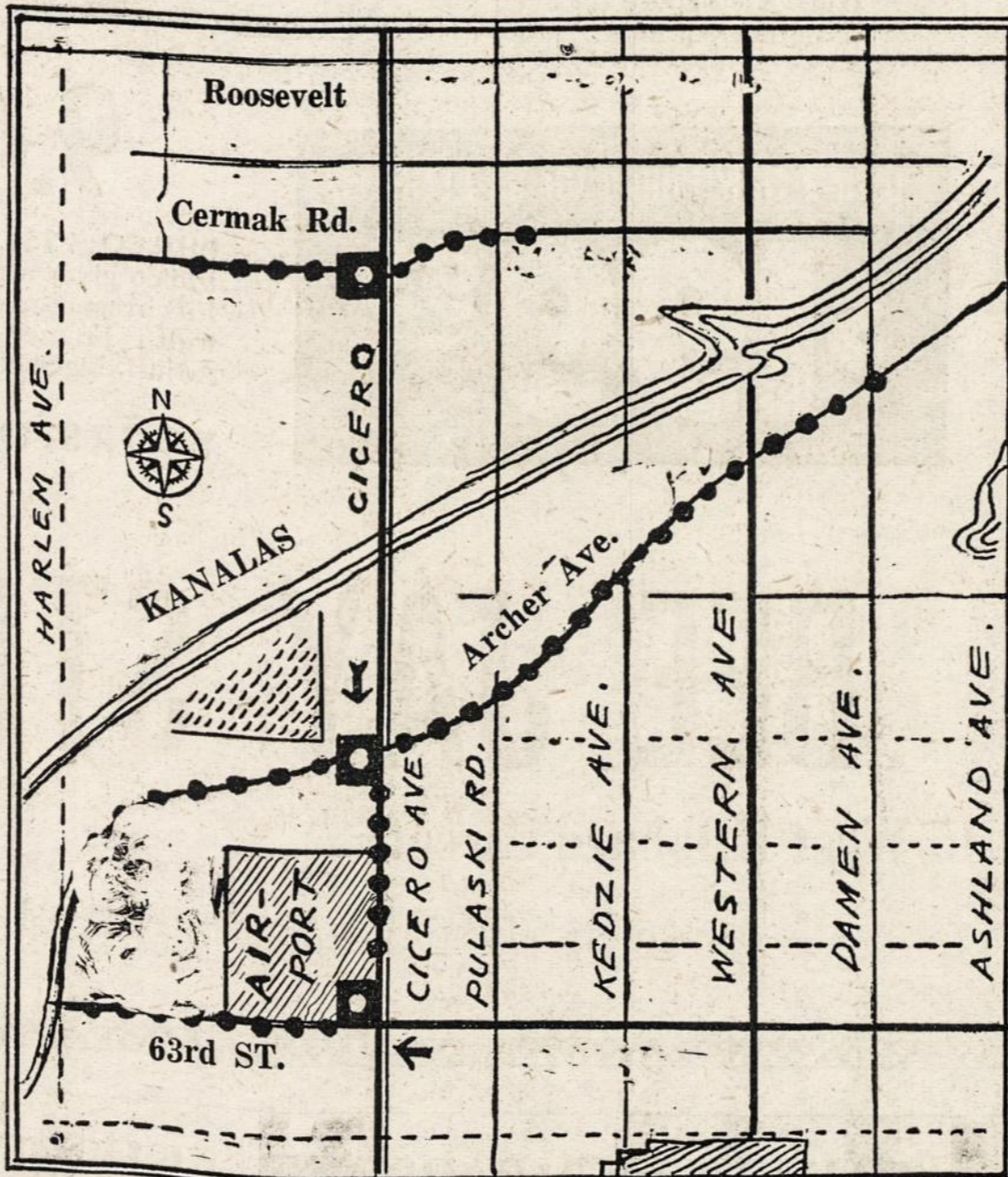
ŠĪ SEKMADIENĪ NAUJIEŅŪ GEGUŽINĒ LIBERTY GROVE PARKE

KAIP NUAVAŽIUOTI I "N-U" GEGUŽINĒ

Automobiliais važiuojantieji svarbesniose sankryžose matys iškabas, nurodančias kryptį.

Kurie važiuos autobusais, tai Bluebird b-vės autobusai sustoja prie Ogden ir Madison gat., Cermak Rd. ir Cicero Ave., Archer Ave. ir Cicero bei 63rd St. ir Cicero (prie airporto). Žemėlapyje yra klėtkutėm pažymėtos svarbesnės vietos, kur autobusai sustoja.

Be to, 2 val. po pietų autobusas paims norinčius važiuoti tiesiai į gegužinę nuo "Naujieņu" durų. Vėliau sustos prie Lietuvių Auditorijos, 3133 So. Halsted St. ir ten kitus paims. Taip ir Bluebird autobusu atvykusius į Willow Springs miestelį (Willow Springs ir Archer Ave.) paims ir atveš į parką.

4 ŠAUNIOS ŠEIMININKĖS —

ponios:

- MILLERIENĒ
- JACOBS
- STUOGIENĒ ir
- NARBUTIENĒ

gamina skanius lietuviškus valgius. Gegužinės svečiams jos prikups skanių kumpių, lietuviškų dešrų su kopūstais išvirs ir turės įvairiausių kitokių skanumynų.

Svečiai smagiai pasišokę prie GEROS MUZIKOS, ir prisiklausę Dėdės Pásakoriaus pasakojimų bei pasigėrėję Ateities šokėjais, galės skaniai pavalgyti tyru oru vėdinamoje salėje.

Iš Chicagos į Liberty Grove — 50c; Iš Willow Springs į Liberty Grove—10c; Iš Liberty Grove į Chicagą — 50c.